

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Τμήμα Λογιστικής και
Χρηματοοικονομικής
Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Λογιστική και
Ελεγκτική»

Η παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

Νικολέτα Φώτιος Οικονόμου

Επιβλέπον καθηγητής: Στέφανος Παπαδάμου

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού
Διπλώματος στην Λογιστική και Ελεγκτική.

ΒΟΛΟΣ 2022

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στο σημείο αυτό, θα ήθελα να εκφράσω τις ειλικρινείς και πηγαίες ευχαριστίες μου στον Καθηγητή του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας κ. Παπαδάμου Στέφανο για την ανάθεση του θέματος, την επιστημονική καθοδήγηση, την στήριξη και άρτια συνεργασία, αλλά και την επίβλεψη και την επικοινωνιακή κριτική του κατά τη συγγραφή της διπλωματικής μου εργασίας.

Το θερμότερο και μεγαλύτερο ευχαριστώ θα ήθελα να το απευθύνω στην οικογένειά μου, που είναι δίπλα μου σε κάθε βήμα της ζωής μου, πάντα γεμάτη αγάπη, στήριξη και κατανόηση αποτελώντας τον κυριότερο αρωγό και σύμμαχο των αποφάσεων μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο σημερινό πολυσύνθετο οικονομικό περιβάλλον η Ελεγκτική, αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους κλάδους της λογιστικής επιστήμης και ο ρόλος της είναι καθοριστικός για την διασφάλιση ενός ορθού και υγιούς οικονομικού συστήματος. Αδιαμφισβήτητα, τα τελευταία χρόνια έχει δημιουργηθεί έντονη ανησυχία σχετικά τόσο με το οικονομικό έγκλημα όσο και τις λογιστικές απάτες και έτσι μελετάται εκτενώς η μεθοδολογία της παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων. Λόγω των παραπάνω κατέστη απαραίτητη η δημιουργία νέων νόμων, κανόνων και προτύπων που ενίσχυσαν τον ρόλο της Ελεγκτικής σε μια προσπάθεια να ενισχυθεί η διαφάνεια και να εδραιωθεί κλίμα εμπιστοσύνης μεταξύ του επενδυτικού κοινού και των επιχειρήσεων.

Βασικός σκοπός της παρούσας Διπλωματικής εργασίας, είναι η αναλυτική και σαφής παρουσίαση των διαφόρων μορφών λογιστικών παραποιήσεων στις οικονομικές καταστάσεις των εταιρειών και της εσκεμμένης λογιστικής απάτης (fraudulent financial report-FFR) καθώς και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή. Το θέμα της παραποίησης λογιστικών καταστάσεων αποκτά ολοένα και περισσότερο ενδιαφέρον για μετόχους, δανειστές, εσωτερικούς και εξωτερικούς ελεγκτές, το κράτος, τις φορολογικές αρχές κ.α που συσχετίζονται άμεσα. Αποτελεί παγκόσμιο φαινόμενο και παρατηρείται σε όλους τους κλάδους των επιχειρήσεων. Αρχικά θα γίνει προσπάθεια εννοιολογικής προσέγγισης της λογιστικής απάτης - εικονικής λογιστικής και της ωραιοποίησης των λογιστικών καταστάσεων.

Επίσης θα αναφερθεί αναλυτικά ο ρόλος του εσωτερικού έλεγχου και οι βασικές αρχές ενός επαρκούς συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στον ρόλο και την ευθύνη του εσωτερικού ελεγκτή για τον εντοπισμό της απάτης καθώς και στα πλεονεκτήματα που μπορεί να προσφέρει ο εσωτερικός ελεγκτής στην διοίκηση μιας οικονομικής οντότητας, στους εταίρους αλλά και στην κοινωνία ως σύνολο.

Τέλος, μέσω ενός ερωτηματολογίου θα γίνει προσπάθεια εξαγωγής χρήσιμων και ουσιαστικών αποτελεσμάτων σχετικά με το πόσο συχνό είναι το φαινόμενο της δημιουργικής λογιστικής (Creative Accounting) και αν αυτό αποτελεί πιθανή

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

νοοτροπία των επιχειρήσεων καθώς και ποιοι είναι οι τρόποι εντοπισμού και εξάλειψης της λογιστικής απάτης μέσω της χρήσης σύγχρονων τεχνικών και μεθόδων. Αδιαμφισβήτητα, οι συμμετέχοντες έδειξαν να γνωρίζουν την αξία που προσθέτει στις επιχειρήσεις η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου καθώς παρόλο που υπάρχουν αρκετοί παράγοντες για λογιστική παραποίηση υπάρχουν επίσης και τρόποι εντοπισμού και εξάλειψης τους.

ΛΕΞΕΙΣ - ΚΛΕΙΔΙΑ

Λογιστική απάτη, Ελεγκτική, Λογιστική, Οικονομικά Στοιχεία, Παραποίηση, Ορκωτός, Παραποίηση Οικονομικών Στοιχείων, Χειραγώγηση, Λογιστική Απάτη, Εσωτερικός Έλεγχος

ABSTRACT

In today's complex economic environment, Auditing is one of the most important branches of accounting science and its role is crucial for ensuring a healthy and safe financial system. Undoubtedly, in recent years there has been a strong concern about both financial crime and accounting fraud, and so the methodology of falsifying financial statements is being extensively studied. Due to the above, it became necessary to create new laws, rules and standards that strengthened the role of the Audit in an effort to enhance transparency and establish a climate of trust between the investing public and companies.

The main purpose of this Diploma Thesis is the detailed and clear presentation of the various forms of accounting fraud in the financial statements of companies and deliberate accounting fraud (FFR) as well as the role of the internal auditor. The issue of falsification of accounting statements is gaining more and more interest for shareholders, lenders, internal and external auditors, the state, the tax authorities, etc. that are directly related. It is a global phenomenon and is observed in all sectors of business. Initially, an attempt will be made to conceptually approach accounting fraud - fictitious accounting and the beautification of accounting statements.

The role of internal control and the basic principles of an adequate internal control system will also be mentioned in detail. Particular emphasis will be placed on

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

---

the role and responsibility of the internal auditor for detecting fraud as well as the benefits that the internal auditor can offer to the management of an entity, to its partners and to society as a whole.

Finally, a questionnaire will be used to extract useful and substantial results on how common the phenomenon of creative accounting (Creative Accounting) is and whether this is a possible business mentality and what are the ways to detect and eliminate accounting fraud through use of modern techniques and methods. Undoubtedly, the participants showed that they are aware of the value that the operation of internal control adds to businesses, as although there are several factors for accounting fraud, there are also ways to detect and eliminate them.

KEYWORDS

Fraud, Audit, Accounting, Financial Information, Counterfeiting, Certified, Falsification of Financial Data, Manipulation, Accounting Fraud, Internal Audit

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

Πίνακας περιεχομένων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ABSTRACT	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
1.1 Εισαγωγή	8
1.2 Αναγκαιότητα διπλωματικής εργασίας.....	8
1.3 Σκοπός της Εργασίας	9
1.4 Διάρθρωση διπλωματικής εργασίας.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ – ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	11
2.1 Έννοια Δημιουργικής Λογιστικής - Ενοιολογική Προσέγγιση	11
2.2 Εσωτερικός Έλεγχος – Εισαγωγή.....	12
2.3 Ορισμός και Ρόλος του Εσωτερικού Ελέγχου	14
2.4 Πλαίσιο Δραστηριοτήτων Εσωτερικού Ελέγχου	17
2.5 Σκοπός και Στόχοι του Εσωτερικού Ελέγχου	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΠΑΤΗ.....	21
3.1 Ορισμός λογιστικής απάτης	21
3.2 Παραποίηση οικονομικών καταστάσεων	21
3.3 Τεχνικές Παραποίησης Οικονομικών Καταστάσεων και Χειραγώγησης Κερδών	24
3.4 Εντοπισμός και Αντιμετώπιση Απάτης.....	26
3.5 Λίστα με τις κόκκινες σημαίες (List of accounting Red Flags)	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	29
4.1 Εισαγωγή	29
4.2 Σχετικές Μελέτες	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	33
5.1 Εισαγωγή	33
5.2 Τρόπος διεξαγωγής της έρευνας.....	33
5.3 Δομή ερωτηματολογίου	33
5.4 Μεθοδολογία Στατιστικής Ανάλυσης.....	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ^ο : ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	35
6.1 Εισαγωγή	35
6.2 Παρουσίαση αποτελεσμάτων περιγραφικής στατιστικής.....	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ^ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ.....	48

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ	51
--------------------------------	----

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1 Βασικοί Συντελεστές παραποίησης	23
Διάγραμμα 2 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 1.....	35
Διάγραμμα 3 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 2.....	36
Διάγραμμα 4 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 3.....	37
Διάγραμμα 5 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 4.....	37
Διάγραμμα 6 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 5.....	38
Διάγραμμα 7 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 6.....	39
Διάγραμμα 8 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 7.....	40
Διάγραμμα 9 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 8.....	41
Διάγραμμα 10 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 9.....	42
Διάγραμμα 11 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 10.....	42
Διάγραμμα 12 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 11.....	43
Διάγραμμα 13 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 12.....	44
Διάγραμμα 14 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 13.....	45
Διάγραμμα 15 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 14.....	46
Διάγραμμα 16 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 15.....	47

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 1.....	35
Πίνακας 2 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 2.....	36
Πίνακας 3 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 3.....	36
Πίνακας 4 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 4.....	37
Πίνακας 5 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 5.....	38
Πίνακας 6 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 6.....	39
Πίνακας 7 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 7.....	40
Πίνακας 8 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 8.....	41
Πίνακας 9 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 9.....	41
Πίνακας 10 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 10	42
Πίνακας 11 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 11	43
Πίνακας 12 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 12	44
Πίνακας 13 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 13	45
Πίνακας 14 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 14	46
Πίνακας 15 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 15	46

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγή

Ασταμάτητες είναι οι εξελίξεις που παρατηρούνται στην σύγχρονη οικονομία σε τοπικό, καθώς και σε παγκόσμιο επίπεδο. Η τάση των ιδιωτικοποιήσεων, οι νέες κουλτούρες που αναπτύσσονται, οι εξαγορές και οι συγχωνεύσεις των επιχειρήσεων, οι ασταθείς οικονομικές συνθήκες, η ανάπτυξη νέων αγορών χρήματος, νέων προϊόντων - υπηρεσιών, η αύξηση των οικονομικών εγκλημάτων και η έλλειψη οργάνωσης των επιχειρήσεων και οργανισμών, είναι ένα δείγμα των οικονομικών εξελίξεων αυτών των ημερών.

Όλες αυτές οι εξελίξεις προβληματίζουν τη διοίκηση κάθε οργανισμού και τις φέρουν αντιμέτωπες στο παγκόσμιο σκηνικό αναζητώντας λύσεις, μέσω νέων τρόπων άσκησης διοίκησης. Εύκολα γίνεται κατανοητό λοιπόν, ότι υπάρχουν πολλοί επιχειρησιακοί κίνδυνοι που υπονομεύουν τους σκοπούς των επιχειρήσεων και από αυτούς εξαρτάται η επιτυχία ή αποτυχία των επιχειρήσεων αυτών.

Η ανάγκη για μεγαλύτερη διαφάνεια καθιστά την Ελεγκτική, έναν από τους σημαντικότερους κλάδους της λογιστικής επιστήμης. Αποτελεί, το σύνολο των κανόνων και αρχών για τη διαπίστωση παραλείψεων, λαθών και αλλοιώσεων στις οικονομικές καταστάσεις. Αντικείμενό της είναι η παρακολούθηση και ο έλεγχος τήρησης των κανόνων, των αρχών και των παραδοχών που εξασφαλίζουν την αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Επίσης, διαχρονικά η Ελεγκτική έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ανίχνευση και την πρόληψη οικονομικών ατασθαλιών σε διάφορα καίρια ζητήματα ελέγχου και διαφάνειας που απασχόλησαν τόσο τις εγχώριες όσο και τις διεθνείς αγορές.

1.2 Αναγκαιότητα διπλωματικής εργασίας

Ως γνωστόν, το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου είναι ένα σπουδαίο εργαλείο για την ανίχνευση και τη διαχείριση κινδύνων των επιχειρήσεων. Με ένα καλά οργανωμένο σύστημα ελέγχου, διασφαλίζεται η ποιότητα και η αποδοτικότητά του.

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

Αξίζει να σημειωθεί, ότι κατά το παρελθόν έχουν διενεργηθεί διάφορες μελέτες αναφορικά με τη σχέση αλληλεπίδρασης του εσωτερικού ελέγχου με την εταιρική διακυβέρνηση αλλά και διάφορες έρευνες σχετικά με τη συμβολή του εσωτερικού ελέγχου στη διαχείριση κινδύνων. Ωστόσο, σπανίζουν οι έρευνες που ασχολούνται με την εξέταση και των δύο ερευνητικών αντικειμένων, που αναφέρθηκαν παραπάνω. Επομένως, μέσω της παρούσας έρευνας θα γίνει προσπάθεια για αναλυτικότερη εμβάθυνση στο γνωστικό αντικείμενο του εσωτερικού ελέγχου αλλά και τη συμμετοχή αυτού, σε ζητήματα διαχείρισης κινδύνων και εταιρικής διακυβέρνησης.

1.3 Σκοπός της Εργασίας

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η αποτύπωση και η εξέταση των οικονομικών παραποιήσεων παράλληλα με το ρόλο, καθώς και τη σημασία του εσωτερικού ελέγχου στην αποτελεσματική διαχείριση επιχειρηματικών κινδύνων μέσα από την επισκόπηση ελληνικής και ξένης αρθρογραφίας και βιβλιογραφίας καθώς επίσης και με τη διεξαγωγή ποσοτικής έρευνας και τη λήψη εμπειρικών στοιχείων – αποτελεσμάτων με βάση συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο.

1.4 Διάρθρωση διπλωματικής εργασίας

Η παρούσα διπλωματική εργασία διαχωρίζεται σε έξι επιμέρους κεφάλαια. Αρχικά, στο πρώτο κεφάλαιο συναντώνται οι εισαγωγικές παρατηρήσεις. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στην αναγκαιότητα αλλά και στο βασικό σκοπό συγγραφής της εν λόγω διπλωματικής εργασίας. Τέλος, το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την υποενότητα, που αναφέρεται στον τρόπο διάρθρωσης της διπλωματικής εργασίας.

Εν συνεχεία, στο δεύτερο και τρίτο κεφάλαιο περιλαμβάνεται το θεωρητικό υπόβαθρο της διπλωματικής εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, προσδιορίζονται σημαντικοί εννοιολογικοί προσδιορισμοί αναφορικά με τον εσωτερικό έλεγχο αναλύονται ορισμένες επιστημονικές προσεγγίσεις αναφορικά με το ρόλο του εσωτερικού ελέγχου. Έπειτα ακολουθεί η εννοιολογική προσέγγιση της λογιστικής απάτης, οι τρόποι παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων καθώς επίσης οι

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

τρόποι εντοπισμού και αντιμετώπισης τους.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, με τίτλο ‘Μεθοδολογία Έρευνας’ εμπεριέχεται η ανάλυση του δοθέντος ερωτηματολογίου, οι μεταβλητές με παράθεση της ερευνητικής μεθόδου που ακολουθήθηκε. Πιο συγκεκριμένα, έγινε αναφορά στο πλήθος των ατόμων που έλαβαν συμμετοχή στη διαδικτυακή έρευνα (ερωτηματολόγιο Google Forms) και στους απαραίτητους όρους συμμετοχής στην έρευνα.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, με τίτλο ‘Αποτελέσματα’ παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από την περιγραφική στατιστική με τη βοήθεια πινάκων, γραφημάτων και συγκεντρωτικών πινάκων.

Τέλος, στο έκτο κεφάλαιο, με τίτλο ‘Συμπεράσματα’ παρουσιάζονται τα συμπεράσματα από την ανάλυση σε σχέση με τη βιβλιογραφική επισκόπηση, οι περιορισμοί της διπλωματικής εργασίας και οι προτάσεις για μελλοντικές έρευνες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ - ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

2.1 Έννοια Δημιουργικής Λογιστικής - Εννοιολογική Προσέγγιση

Η Δημιουργική Λογιστική αποτελεί μια νέα μορφή κινδύνου στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία και το χρηματοοικονομικό σύστημα. Αποτελεί αναμφισβήτητα ένα σύγχρονο πρόβλημα παρόλο που τις ρίζες του τις συναντάμε αρκετές δεκαετίες πριν, στα 1920, όπως αναφέρει σε άρθρο του ο Μπαραλέξης Σ. (2004).

Ειδικοί και ακαδημαϊκοί έχουν διατυπώσει διαφορετικούς ορισμούς για το εξεταζόμενο φαινόμενο τοποθετώντας όμως το ζήτημα στην ίδια βάση. Σύμφωνα με αυτή, δημιουργική λογιστική (creative accounting) είναι η διαδικασία κατά την οποία οι αδυναμίες των γενικών λογιστικών αρχών και των νόμων αξιοποιούνται ή ακόμη και παραβιάζονται με τέτοιο τρόπο ώστε η παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων να είναι σύμφωνη με τα συμφέροντα της επιχείρησης και όχι όπως κανονικά θα έπρεπε να είναι. Με άλλα λόγια, τα στελέχη των επιχειρήσεων χρησιμοποιούν τα κενά της λογιστικής νομοθεσίας ώστε να «μαγειρέψουν τα βιβλία» και να εμφανίζουν αυτά που εκείνοι θέλουν να εμφανίζουν.

Σύμφωνα με τον Μπαραλέξη Σ. (2004) οι κυριότεροι λόγοι που συντελούν στην εκδήλωση της Δημιουργικής Λογιστικής είναι οι παρακάτω:

1. Μη επαρκή και ισχυρά νομοθετικά μέτρα για τις οικονομικές οντότητες στη βάση την οποία αυτές λειτουργούν.
2. Η ανάγκη για διαστρέβλωση των οικονομικών καταστάσεων μιας οντότητας ώστε να αποκρύψει ζημίες ή αδυναμίες.
3. Η σκληρή και πολλές φορές άδικη φορολόγηση στα καθαρά κέρδη των επιχειρήσεων που καθιστά την πορεία τους δύσκολη.
4. Η έλλειψη αποδοτικών φορολογικών και ελεγκτικών μηχανισμών .
5. Μη επαρκής γνωστική κατάρτιση από πλευράς των λογιστών/οικονομολόγων.

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

---

6. Ο περιορισμένος και δειγματοληπτικός έλεγχος από τους ορκωτούς ελεγκτές-εξωτερικούς ελεγκτές.

7. Η αναζήτηση τεχνικών μεγιστοποίησης των κερδών μιας οντότητας με σκοπό την μέγιστη ικανοποίηση μετόχων και διοίκησης.

Σύμφωνα με τον Καζαντζή (2006), ο όρος «απάτη» (fraud) αποδίδεται με τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

1. Αλλοίωση ή παράλειψη των παραστατικών καταχώρησης ή άλλων λογιστικών εγγράφων.
2. Παραποίηση της εικόνας των στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης.
3. Απόκρυψη των οικονομικών επιπτώσεων μετά από συναλλαγές και λογιστικές εγγραφές.
4. Καταχώρηση μη υπαρκτών λογιστικών παραστατικών δηλαδή «εικονικές συναλλαγές».
5. Αλόγιστη και μη συνετή εφαρμογή των προτύπων και αρχών της λογιστικής.

Ο όρος «σφάλμα» (error) αναφέρεται σε ακούσια, μη εσκεμμένα λάθη στις οικονομικές καταστάσεις όπως:

- Αριθμητικές αστοχίες που μπορεί να υπάρξουν από το λογιστήριο κατά την καθημερινή καταχώρηση παραστατικών εγγράφων.
- Αβλεψίες ή παρερμηνείες γεγονότων.
- Λανθασμένη εφαρμογή των λογιστικών προτύπων και κανόνων.

Επιπλέον, ο Καζαντζής (2006) ορίζει την δημιουργική λογιστική ως την προσπάθεια της διοίκησης να αυξήσει ή να μειώσει τα οικονομικά αποτελέσματα της επιχείρησης κατά βούληση.

2.2 Εσωτερικός Έλεγχος – Εισαγωγή

Τα τελευταία έτη οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν έντονο ανταγωνισμό τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Με σκοπό να καταφέρουν να επιβιώσουν και να αναπτυχθούν σε αυτό το απαιτητικό περιβάλλον, χρειάζεται να εφαρμόζουν

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

σύγχρονες μεθόδους σχεδίασης, παραγωγής και προώθησης των προϊόντων τους και να επιδιώκουν παράλληλα διαρκή βελτίωση της ποιότητάς τους, μείωση του κόστους λειτουργίας και παραγωγής, και αποδοτική αξιοποίηση των επιχειρησιακών τους πόρων.

Έτσι λοιπόν, οι επιτυχημένες επιχειρήσεις του σήμερα αναγνωρίζουν την ανάγκη για «επιχειρησιακή τελειότητα» και το γεγονός ότι η τελειότητα αυτή προϋποθέτει την ύπαρξη αποτελεσματικού εσωτερικού ελέγχου. Αυτό συμβαίνει διότι το μέγεθος των σύγχρονων επιχειρήσεων στερεί από τις διοικήσεις τη δυνατότητα να έχουν άμεση και προσωπική επίβλεψη των εργαζομένων τους, να διασφαλίζουν την προστασία των περιουσιακών τους στοιχείων, την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το πλαίσιο λειτουργίας τους και τέλος, την εφαρμογή των αποφάσεων και των μέτρων που οι ίδιες λαμβάνουν για αναπτυξιακούς λόγους.

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, δημιουργείται η ανάγκη για θεσμοθέτηση λειτουργιών και διαδικασιών ελέγχου, ώστε να διασφαλίζεται η εύρυθμη και αποδοτική λειτουργία της επιχείρησης. Το σύνολο αυτών των μέτρων, διαδικασιών και μηχανισμών ελέγχου συνθέτουν την έννοια του εσωτερικού ελέγχου, η οποία δεν θα πρέπει να συγχέεται με την έννοια των προληπτικών εσωτερικών ελέγχων της επιχείρησης, δηλαδή του αναφερόμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου (Internal Control) (Τσακλαγκάνος Α. 1997)

Ο μεν εσωτερικός έλεγχος αναφέρεται ουσιαστικά στην υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου η οποία αποσκοπεί στην αξιολόγηση και βελτίωση των επιχειρησιακών λειτουργιών, ενώ το σύστημα εσωτερικού ελέγχου αναφέρεται στο οργανωμένο σύστημα ελέγχων τους οποίους καθιερώνει η διοίκηση και αποσκοπούν στην εξάλειψη των λανθασμένων ενεργειών του οργανισμού και την αποτελεσματική λειτουργία της επιχείρησης.

Αναφορικά με τη σπουδαιότητα του εσωτερικού ελέγχου, δείχνει να συνδέεται άμεσα με την εικόνα των επιχειρήσεων που τείνει ολοένα να γίνεται πιο δύσκολη και περίπλοκη. Η επίβλεψη που απαιτείτε σε μια οντότητα αφορά κάθε μέρος και τμήμα της αλλά και κάθε εργαζόμενο που την απαρτίζει. Συνεπώς, γίνεται αντιληπτή η δυσκολία στο ζήτημα του ελέγχου καθώς κάθε επιχείρηση ανάλογα με

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

το μέγεθος της μπορεί να έχει πληθώρα διευθύνσεων που χρήζουν έλεγχο. Τη διαδικασία αυτή έρχεται να ενισχύσει η διοίκηση με τις κατάλληλες σύγχρονες μεθόδους και την αξιοπιστία των πληροφοριακών συστημάτων. Μέσω αυτής της διαδικασίας τα στελέχη είναι σε θέση να πάρουν τις πιο σωστές αποφάσεις αφού έχουν συγκεντρώσει και επεξεργαστεί τις απαραίτητες γι' αυτούς πληροφορίες.

Γίνεται λοιπόν αντιληπτό, πως είναι αναγκαίος περισσότερος εσωτερικός έλεγχος ο οποίος να εξακριβώνει κατά πόσο οι μέθοδοι και οι δραστηριότητες της επιχείρησης είναι συνετές και συνδέονται με τους στόχους που έχουν τεθεί σε κάθε επίπεδο της επιχειρησιακής πυραμίδας. Ο έλεγχος αυτός λοιπόν, αξιολογεί το εάν επιτυγχάνονται οι επιθυμητοί στόχοι, εάν υπολογίζονται με ορθό και ακριβή τρόπο οι αποκλίσεις από τους στόχους, εάν όλα τα πορίσματα αναλύονται στους αρμόδιους υπευθύνους και τέλος, εάν εκείνοι προβαίνουν στις απαραίτητες αλλαγές.

Επιπλέον, αρμόδια για την ορθή τήρηση των λογιστικών βιβλίων και των οικονομικών καταστάσεων, αποτελεί η διοίκηση. Οι οικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να παρουσιάζουν με ακρίβεια, ορθολογισμό και συνέπεια την πραγματική εικόνα της επιχείρησης έτσι ώστε να δίνεται εύκολα η πληροφόρηση σε ενδιαφερόμενους, επενδυτές και μετόχους. Η ακρίβεια και αμεροληψία των πληροφοριών αυτών επιτυγχάνεται μέσω της σωστής λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου ο οποίος επίσης καθορίζει και τον τρόπο διεξαγωγής του εξωτερικού ελέγχου από τους αρμόδιους Ορκωτούς ελεγκτές λογιστές και τις φορολογικές αρχές.

Τέλος, η ευρύτερη έννοια του εσωτερικού ελέγχου, αποκτά μεγαλύτερη σπουδαιότητα και σημασία εάν εξεταστεί παράλληλα με τη σημερινή πολυπλοκότητα των επιχειρήσεων. Ο εσωτερικός έλεγχος έχει πλέον αποδειχθεί μία διαδικασία με μεγάλη βαρύτητα, η οποία ενισχύει τον συντονισμό των οργανισμών και την επίτευξη σημαντικών επιπέδων παραγωγικότητας μέσω της αποδοτικής χρησιμοποίησης των συντελεστών παραγωγής.

2.3 Ορισμός και Ρόλος του Εσωτερικού Ελέγχου

Στο πλέον σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο και διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον, η απελευθέρωση των αγορών, ο σκληρός ανταγωνισμός και οι ασταθείς οικονομικές συνθήκες καθιστούν την επιβίωση των επιχειρήσεων δύσκολη και

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

επιτακτική την ανάγκη για ουσιαστικό έλεγχο. Η ανάπτυξη των οικονομικών μονάδων προϋποθέτει ασφάλεια στις συναλλαγές, εμπιστοσύνη στην εταιρική διακυβέρνηση και συμμόρφωση με το εκάστοτε νομικό πλαίσιο. Για το λόγο αυτό η επιχειρηματική επιτυχία συνδέεται σε μεγάλο βαθμό από τη σωστή διαχείριση του κινδύνου και τη διασφάλιση τήρησης των απαραίτητων διαδικασιών (Benson J. 2007)

Στο σημείο αυτό, γίνεται εμφανής ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στις επιχειρήσεις, διότι λειτουργεί συμπληρωματικά και συμβουλευτικά εντός της επιχείρησης, με σκοπό να αποτελέσει εργαλείο διοίκησης για τους μάνατζερ και να βοηθήσει στην ανάπτυξη της οικονομικής μονάδας μέσω της διασφάλισης τήρησης των προκαθορισμένων ενεργειών.

Βασικά, το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (ΠΑ) ορίζει ότι : «Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί μία ανεξάρτητη, αντικειμενική διασφάλιση, και παράλληλα μία συμβουλευτική δραστηριότητα η οποία είναι σχεδιασμένη έτσι ώστε να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες μιας επιχείρησης. Παράλληλα υποστηρίζει τον οργανισμό στο να επιτύχει τους στόχους του μέσω μίας συστηματικής και πειθαρχικής προσέγγισης για την αξιολόγηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας που υπάρχει όσον αφορά στη διαχείριση του κινδύνου, τον έλεγχο και τις διαδικασίες της εταιρικής διακυβέρνησης.» (K. H. Spencer Pickett 2003)

Αδιαμφισβήτητα ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί βασικό παράγοντα στη μετάβαση της επιχείρησης στο σύγχρονο μοντέλο διοίκησης, συντελώντας άμεσα στην επιβίωσή της μέσα στο διαρκώς μεταβαλλόμενο και απαιτητικό οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον, ενώ αποτελείται από τα κάτωθι εννοιολογικά στοιχεία:

✚ **Ανεξαρτησία:** Απαραίτητη έννοια, διότι ο εσωτερικός έλεγχος δεν μπορεί να επιβιώσει εάν δεν είναι αντικειμενικός.

✚ **Ρόλος διασφάλισης και συμβουλευτικός:** Πλέον ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να προσφέρει συμβουλές και υποστήριξη στη διοίκηση με τον τρόπο που συμβαδίζει καλύτερα στις ανάγκες του κάθε μάνατζερ ξεχωριστά. Φυσικά, δε θα πρέπει να ξεχνάμε ότι ο βασικός ρόλος του εσωτερικού ελέγχου είναι να παρέχει την

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

ανεξάρτητη και αντικειμενική διασφάλιση ότι ο οργανισμός διαχειρίζεται ή όχι αποτελεσματικά τον επιχειρησιακό κίνδυνο..

✚ **Δραστηριότητα:**. Σημαίνει ότι ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί μία καθορισμένη υπηρεσία-δραστηριότητα και δύναται να μην είναι εγκατεστημένη μέσα στην επιχείρηση.

✚ **Είναι σχεδιασμένος για να προσθέτει αξία:** Ο εσωτερικός έλεγχος πρέπει να κατανοεί τις ανάγκες της επιχείρησης. Θα πρέπει δηλαδή να δημιουργεί οφέλη για τον οργανισμό συνολικά και να μην έχει τους δικούς της συγκεκριμένους στόχους. Η προσθήκη αξίας οφείλει να κατέχει σημαντική θέση στις προτεραιότητες των κορυφαίων στελεχών του ελέγχου και να καθοδηγεί ολόκληρη τη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου.

✚ **Να βελτιώνει τις λειτουργίες ενός οργανισμού:** Στο πλαίσιο της συνεχούς βελτίωση οι ελεγκτές στοχεύουν στο να βελτιώνουν την κατάσταση και όχι για να κατασκοπεύουν και να ανιχνεύουν τα λάθη των ανθρώπων. Θα πρέπει δηλαδή ο υπεύθυνος του εσωτερικού ελέγχου να μπορεί να αποδείξει ότι η υπηρεσία του βελτιώνει την επιχείρηση συνολικά διαφορετικά μειώνονται οι λόγοι που συνηγορούν στην ύπαρξη και συντήρησή της.

✚ **Βοηθά τον οργανισμό να επιτύχει τους στόχους του:** Η αποστολή του εσωτερικού ελέγχου είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τους επιχειρησιακούς στόχους της επιχείρησης. Ο δρόμος προς την επιτυχία αποτελεί βασικό παράγοντα τόσο για την εταιρική διακυβέρνηση όσο και για τη διαχείριση του κινδύνου με βασικό γνώμονα να εκπληρώνονται οι στόχοι.

✚ **Συστηματική και πειθαρχική προσέγγιση:** Γενικότερα το ελεγκτικό επάγγελμα διαθέτει ένα σύνολο επαγγελματικών κανόνων και προτύπων, και έχει επίσης τη δυνατότητα να ακολουθήσει τις κατευθυντήριες γραμμές των βέλτιστων πρακτικών που υπάρχουν, προκειμένου να δημιουργήσει ένα πιο ποιοτικό αποτέλεσμα εργασίας.

✚ **Αξιολόγηση και βελτίωση:** Η διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου συγκρίνει αυτά που κατέδειξε η διεξαγωγή του με το τι έπρεπε να ισχύει και να εφαρμόζεται. Εμπεριέχει δηλαδή και το κομμάτι της αξιολόγησης, το οποίο είναι πολύ σημαντικό και δε θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με προχειρότητα, αφού αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία στηρίζονται οι κινήσεις και τα μέτρα βελτίωσης των διαδικασιών.

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

✚ **Αποτελεσματικότητα:** Η αποτελεσματικότητα αποτελεί βασικό δεδομένο και στηρίζεται στην ιδέα ότι η διοίκηση θέτει στόχους και χρησιμοποιεί τον ελεγκτικό μηχανισμό για την επίτευξη των στόχων αυτών. Συνεπώς, ο έλεγχος πρέπει να είναι σε θέση να κατανοεί και να αντιλαμβάνεται τις θεμελιώδεις ανάγκες της διοίκησης καθώς εργάζεται προς την κατεύθυνση της επίτευξης των στόχων της.

✚ **Διαχείριση κινδύνου, έλεγχος και διαδικασίες εταιρικής διακυβέρνησης:** Οι τρεις αυτές έννοιες είναι στενά συνδεδεμένες μεταξύ τους και αποτελούν τις κεντρικές παραμέτρους για το ρόλο του εσωτερικού ελέγχου. Οι οργανισμοί που δεν έχουν δημιουργήσει υγιή συστήματα για τα θέματα αυτά θα αποτύχουν σε μακροπρόθεσμο επίπεδο και θα είναι υποχείρια των διαχειριστών τους σε βραχυπρόθεσμο επίπεδο. Για το λόγο αυτό οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι οι μόνιμοι επαγγελματίες που έχουν αυτές τις τρεις διαστάσεις της επιχειρησιακής ζωής ενσωματωμένες στο ρόλο τους κι έτσι, αποτελούν τον πρώτο σταθμό για οποιονδήποτε χρειάζεται διαβεβαίωση αναφορικά με τη διαχείριση του οργανισμού.

2.4 Πλαίσιο Δραστηριοτήτων Εσωτερικού Ελέγχου

Βασικός στόχος του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί η διαπίστωση για το κατά πόσο οι στόχοι που έχουν οριστεί, επιτυγχάνονται ικανοποιητικά. Στο πλαίσιο του ελέγχου του εσωτερικού ελεγκτή θα πρέπει να υπάρχουν και οι σχετικές διαβεβαιώσεις.

Πρωτίστως, μια τέτοια διαβεβαίωση είναι η αξιοπιστία και η ειλικρίνεια της πληροφόρησης που έχει από τη διοίκηση. Ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει όχι μόνο να ελέγχει την αξιοπιστία και την ειλικρίνεια των πληροφοριών που έχει στη διάθεση του αλλά και να αξιολογεί την καταλληλότητα των μέσων που έχουν χρησιμοποιηθεί για τις πηγές αυτών των πληροφοριών.

Επίσης, ο εσωτερικός ελεγκτής οφείλει να εξετάζει την ορθή τήρηση και συμμόρφωση όλων των διαδικασιών της επιχείρησης στους νόμους, τους κανονισμούς, τις οδηγίες και τα σχέδια δράσης. Τυχόν παρασπονδίες, παραλείψεις και λάθη μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά, στη λειτουργία της επιχείρησης, αλλά και στην πληροφόρηση που υπάρχει εσωτερικά της επιχείρησης.

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

Επιπλέον, ο εσωτερικός ελεγκτής ευθύνεται για την επιβεβαίωση ύπαρξης όλων των περιουσιακών στοιχείων που έχουν καταγραφεί και αποτυπωθεί στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης μέσω καταμετρήσεων ή άλλων μεθόδων και παράλληλα θα πρέπει να αξιολογεί την επάρκεια των μέσων καταγραφής αυτών των περιουσιακών στοιχείων. Σχετικά με τους οικονομικούς πόρους της επιχείρησης, ο ελεγκτής οφείλει να προβεί σε εκτίμηση του βαθμού ορθότητας και αποτελεσματικότητας της αξιοποίησης των πόρων δίχως να γίνεται κατασπατάληση.

Αδιαμφισβήτητα ο εσωτερικός έλεγχος αναλαμβάνει σημαντική ευθύνη για την αξιολόγηση των δραστηριοτήτων της οντότητας ως υπηρεσία προς τη διοίκηση και το διοικητικό συμβούλιο. Η διασφάλιση ποιότητας είναι η διαδικασία μέσω της οποίας αποκτάται η βεβαιότητα ότι η εργασία του τμήματος εσωτερικού ελέγχου διεξάγεται σύμφωνα με τα Πρότυπα Επαγγελματικής Πρακτικής Εσωτερικού Ελέγχου. Γενικότερα χρησιμοποιούνται διάφορες μέθοδοι για την πραγματοποίηση εσωτερικών και εξωτερικών αξιολογήσεων διασφάλισης της ποιότητας (J.M.P. Venter, R. du Bruyn 2002),

Τέλος, αφού ο εσωτερικός ελεγκτής προσφέρει τις απαραίτητες διαβεβαιώσεις που απαιτούνται, μπορεί να επιβεβαιώσει με ασφάλεια αν τα αποτελέσματα που έχει δημιουργήσει η επιχείρηση πληρούν τους στόχους που είχαν τεθεί εξ αρχής (Νέγκακης, Χ. και Ταχυνάκης, Π. 2017).

2.5 Σκοπός και Στόχοι του Εσωτερικού Ελέγχου

Βασικός σκοπός και στόχος του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί η παροχή εξειδικευμένων και υψηλού επιπέδου υπηρεσιών προς τη διοίκηση των επιχειρήσεων μέσω της διαδικασίας της αξιολόγησης του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και η υποστήριξη γενικότερα των μελών των επιχειρήσεων στην αποτελεσματικότερη άσκηση των εργασιακών τους καθηκόντων μέσω της παροχής επιστημονικών αναλύσεων, αξιολογήσεων και συμβουλών με το ελάχιστο δυνατό κόστος (Παπαστάθης Π. 2003).

Παρακάτω αναλύονται οι επιμέρους στόχοι, οι οποίοι σχετίζονται με τον έλεγχο και την αξιολόγηση πληθώρας στοιχείων και παραγόντων (Flott L. 2000):

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

---

1. Αρχικά τον έλεγχο του συστήματος οργάνωσης και της επάρκειας αυτού σε όλα τα επίπεδα της επιχείρησης, καθώς και των διαδικασιών που ρυθμίζουν τις σχέσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη
2. Επίσης την επιβεβαίωση με αμερόληπτο τρόπο και σε τακτά χρονικά διαστήματα της σωστής και αποτελεσματικής λειτουργίας της επιχείρησης και τη σύγκριση των αποτελεσμάτων με τους στόχους που έχουν ορισθεί.
3. Την αξιολόγηση της απόδοσης των μάνατζερ σε κάθε επίπεδο και τομέα, και την ακόλουθη αναφορά – report των στοιχείων που προκύπτουν στη διοίκηση.
4. Τη συστηματική παρακολούθηση και καταγραφή του αναλαμβανόμενου επιχειρηματικού κινδύνου, καθώς και την αποτελεσματική διαχείρισή του.
5. Την παρακολούθηση της συμφωνηθείσας πολιτικής όσον αφορά στη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων, στη δίκαιη και αμερόληπτη αξιολόγηση του ανθρώπινου δυναμικού, στην τήρηση των κανόνων επαγγελματικής συμπεριφοράς καθώς επίσης και στην απονομή αναλογουσών ευθυνών και επιβραβεύσεων αντίστοιχα.
6. Την οικονομική ανάλυση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης σχετικά με την κερδοφορία και την αποδοτικότητα και την επισήμανση των στοιχείων αυτών που μπορούν να επιφέρουν περεταίρω βελτίωση.
7. Τη μέτρηση και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του οργανισμού συγκριτικά με τα πρότυπα που έχουν τεθεί.
8. Την αξιολόγηση της απόδοσης των πραγματοποιηθέντων επενδύσεων ανάλογα με τους αρχικούς στόχους που είχαν τεθεί.
9. Την παρακολούθηση της συμμόρφωσης των εργαζομένων στις ληφθείσες αποφάσεις, στους κανόνες και στις προκαθορισμένες διαδικασίες.
10. Τη μέτρηση του κόστους και της σχέσης κόστους - ωφελείας ανά τμήμα και συνολικά και τη σύγκριση τους με το προϋπολογισθέν κόστος.
11. Την εξάλειψη αρνητικών στοιχείων όπως οι οικονομικές ατασθαλίες, καταχρήσεις κλοπές, φθορές και αποκρύψεις στοιχείων με σκοπό προσωπικού οικονομικού οφέλους.
12. Την αξιολόγηση του κατά πόσο οι επιμέρους διευθύνσεις έχουν σαφή αντίληψη της αποστολής και των αρμοδιοτήτων τους και της ικανοποιητικής διαχείρισης των πόρων που έχουν στη διάθεση τους.
13. Την επαλήθευση, εξακρίβωση της πληρότητας, της εγκυρότητας και της αξιοπιστίας των τηρούμενων οικονομικών καταστάσεων και λογιστικών βιβλίων.

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

---

14. Τον έλεγχο της τήρησης των απαιτούμενων προδιαγραφών ποιοτικού ελέγχου όσον αφορά στην παραγωγική διαδικασία.
15. Την παρακολούθηση των σχέσεων συνεργασίας που δημιουργούνται ανάμεσα στην επιχείρηση και σε τρίτους αλλά και του γενικότερου ανταγωνιστικού περιβάλλοντος.
16. Την καταγραφή των πληρωμών και εισπράξεων, την παρακολούθηση των διαθεσίμων, τον έλεγχο που αφορά την παροχή πιστώσεων και των σχετικών όρων δανεισμού.
17. Τη συνεχή ανάπτυξη ενός καλού κλίματος συνεργασίας μεταξύ εργαζομένων, ενισχύοντας της καλή επικοινωνία και το διάλογο ώστε να αντιμετωπιστούν προβλήματα που μπορεί να προκύψουν.
18. Την έγκαιρη ενημέρωση της διοίκηση για την συνολικής εικόνας που δίνει η επιχείρηση τόσο προς τον ανταγωνισμό όσο και προς το καταναλωτικό της κοινό όσον αφορά τα προϊόντα – υπηρεσίες καθώς επίσης και τη στρατηγική της.
19. Και τέλος, σημαντικός στόχος του εσωτερικού ελέγχου είναι να εξασφαλίζει πως όλες οι δραστηριότητες της επιχείρησης δημιουργούν τα επιθυμητά αποτελέσματα με το καλύτερο δυνατό τρόπο και πάντα με γνώμονα την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της, να προσφέρει στη διοίκηση προτάσεις για εξάλειψη τυχόν αδυναμιών και σφαλμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΠΑΤΗ

3.1 Ορισμός λογιστικής απάτης

Απάτη θεωρείται η ενέργεια που συντελείται ενάντια στους ισχύοντες κανόνες και τους νόμους (Νεγκάκης & Ταχυνάκης, 2013).

Το κόστος και η επίπτωση κάποιου είδους απάτης δεν περιορίζεται μόνο αξιακά, αλλά αποτελεί ένα ζημιογόνο γεγονός για το σύνολο του οργανισμού και του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο λειτουργεί και δραστηριοποιείται η επιχείρηση, δημιουργώντας τις κατάλληλες βάσεις για ανάπτυξη κλίματος έλλειψης εμπιστοσύνης, ενώ επιπρόσθετα συμβάλει στην εφαρμογή σκληρών και πιεστικών μέτρων που σε διαφορετική περίπτωση θα είχαν αποφευχθεί (Apostolou, Hassel, Webber, & Sumners, 2001).

3.2 Παραποίηση οικονομικών καταστάσεων

Σύμφωνα με τον Σπαθή (2002), ως παραποίηση ερμηνεύεται ο εσκεμμένος χειρισμός στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων με σκοπό να επιτευχθεί το επιθυμητό ύψος τους.

Η αλλοίωση αυτή, έχει ως αποτέλεσμα την διαστρέβλωση της πραγματικής εικόνας των καταστάσεων. Στις ΗΠΑ όπου και έχουν παρουσιαστεί τα μεγαλύτερα σκάνδαλα παραποίησης οικονομικών καταστάσεων, για τον ορισμό της εσκεμμένης αλλοίωσής τους χρησιμοποιείται ο όρος «απάτη». Παράλληλα, οι μέθοδοι οι οποίες εφαρμόζονται για την παραποίηση χρηματοοικονομικών καταστάσεων που χρησιμοποιούνται για την αλλοίωση τους περιλαμβάνονται στον όρο δημιουργική λογιστική (creative accounting). Από την άλλη μεριά οι όροι εξομάλυνση, ωραιοποίηση, διαχείριση αναφέρονται για τη ερμηνεία παραποιήσεων στα αποτελέσματα χρήσης.

Με βάση το Διεθνές Ελεγκτικό Πρότυπο Νο 240 το οποίο αναφέρεται στις παραποιήσεις και στις παραλείψεις στις οικονομικές καταστάσεις, ο όρος παραποίηση αναφέρεται σε εσκεμμένη, εκούσια ενέργεια από ένα ή περισσότερα άτομα της διοίκησης, των εργαζομένων ή τρίτου μέρους που έχουν ως αποτέλεσμα

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

την ψεύτικη παρουσίαση (misrepresentation) των οικονομικών καταστάσεων (Σπαθής, 2002).

Παράλληλα ο όρος (λογιστική) απάτη (fraud) σύμφωνα με το Διεθνές Ελεγκτικό Πρότυπο Νο 240 αναφέρεται:

1. Στη νόθευση ή την αλλοίωση των καταχωρήσεων ή των αποδεικτικών στοιχείων ή το λάθος χειρισμό.
2. Στην παραποίηση των στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης.
3. Στην απόκρυψη ή παράλειψη αναφοράς των επιπτώσεων των παραπάνω καταχωρήσεων ή των αποδεικτικών στοιχείων.
4. Στην λογιστική καταχώρηση ψεύτικων συναλλαγών (εικονικών)
5. Στην συνειδητά λανθασμένη εφαρμογή των λογιστικών αρχών και προτύπων.

Ο όρος λάθος ή σφάλμα (error) κατά κύριο λόγο αναφέρεται σε μη σκόπιμα, ακούσια λάθη στις οικονομικές καταστάσεις όπως:

1. Σε διάφορα λάθη από άγνοια του λογιστηρίου που αφορούν καταχωρήσεις και δεδομένα.
2. Λανθασμένη ερμηνεία της πραγματικής κατάστασης που αφορούν συναλλαγές της επιχείρησης.
3. Στη λάθος εφαρμογή των λογιστικών αρχών και προτύπων.

Η απάτη, ως νομική έννοια, ορίζεται ως το αδίκημα που συνίσταται στην παραπλάνηση κάποιου ατόμου με απατηλά μέσα, όπως για παράδειγμα την απόκρυψη, την παραποίηση αληθινών στοιχείων ή την εμφάνιση αναληθών στοιχείων ως αληθινών, με σκοπό το άμεσο ή έμμεσο όφελος του διαπράττοντος την απάτη (Καζαντζής, 2006).

Παράλληλα, σύμφωνα με την μελέτη του Razaee, (2002) η απάτη της παραποίησης λογιστικών καταστάσεων μπορεί να περιλαμβάνει τα κάτωθι:

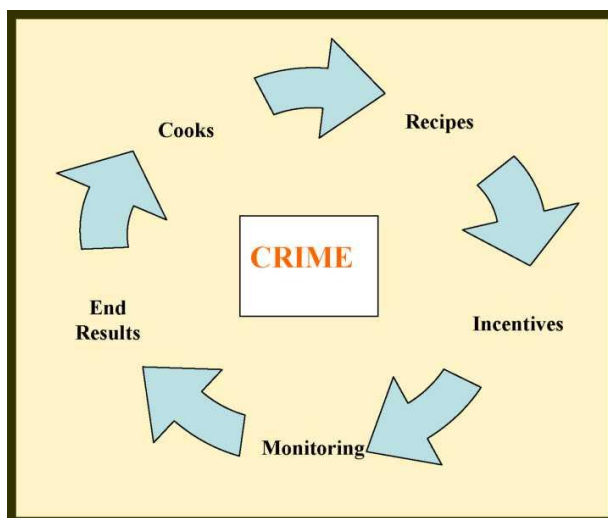
1. Παραποίηση οικονομικών μεγεθών, λογιστικών εγγραφών ή

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

επιχειρηματικών συναλλαγών.

2. Σκόπιμες ανακρίβειες, διαστρεβλώσεις γεγονότων, αλλοίωση συναλλαγών, λογαριασμών ή άλλων σημαντικών πληροφοριών για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων.
3. Σκοπίμως λανθασμένη εκτέλεση των λογιστικών προτύπων, αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιούνται για την μέτρηση αναγνώριση και αναφορά οικονομικών γεγονότων και επιχειρησιακών συναλλαγών.
4. Οι διάφορες λογιστικές τεχνικές για την παράνομη διαχείριση κερδών.
5. Η Χειραγώγηση των λογιστικών πρακτικών οι οποίες βρίσκονται μέσα στα πλαίσια των νόμων αλλά απ' τα κενά που παρουσιάζουν είναι εύκολο να παρακαμφθούν.

Ο Razaee (2002) σε μια εμπειριστατωμένη εξέταση των μεγαλύτερων οικονομικών σκανδάλων (Enron, WorldCom, Global Crossing) περιγράφει το συνδυασμό πέντε βασικών συντελεστών για την τέλεση της οικονομικής απάτης. Οι διακρατικοί αυτοί παράγοντες που εξηγούν και αιτιολογούν την εμφάνιση της παραποίησης λογιστικών καταστάσεων συνοψίζονται στα αρχικά της λέξης CRIME (έγκλημα) ως εξής:

Διάγραμμα 1 Βασικοί Συντελεστές παραποίησης

3.3 Τεχνικές Παραποίησης Οικονομικών Καταστάσεων και Χειραγώγησης Κερδών

Σύμφωνα με τον Rezaee (2002), η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων είναι μια προσπάθεια από μέρους των επιχειρήσεων με σκοπό την εξαπάτηση και την παραπλάνηση των χρηστών συντάσσοντας και παρουσιάζοντας ουσιαστικά εσφαλμένες οικονομικές καταστάσεις. Ο ορισμός αυτός που παρέχεται από τον Rezaee ουσιαστικά τονίζει πως πρόκειται για μια προμελετημένη ενέργεια και τεχνικές που συμβάλλουν στην κατεύθυνση αυτή και όχι σε μια εσκεμμένη προσπάθεια δεν βασίζεται στην τύχη της στιγμής.

Κάποιες από τις τεχνικές που υιοθετούνται από το ανθρώπινο δυναμικό μιας οικονομικής οντότητας που επιθυμεί να διαπράξει απάτη μέσω της χειραγώγησης των κερδών είναι οι ακόλουθες :

1. **Big bath Accounting** - Λογιστική Κάθαρση. Ουσιαστικά αποτελεί τεχνική διαχείρισης εσόδων, ώστε τα περιουσιακά στοιχεία να μεγεθύνονται προκειμένου να μειώσουν την αξία του ενεργητικού, γεγονός που οδηγεί σε χαμηλά έξοδα στο μέλλον (Degeorge, Patel, & Zeckhauser, 1999).

Η τεχνική αυτή της διαχείρισης εσόδων αποτελεί μια ενέργεια που πραγματοποιείται από τη διοίκηση προκειμένου να επιτευχθούν ορισμένοι στόχοι κερδών. Οι υποθέσεις πάνω στις οποίες στηρίζεται η τεχνική της Λογιστικής Κάθαρσης είναι οι κάτωθι:

1. Η τεχνική αυτή εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που παρατηρείται μείωση των πωλήσεων ή υφίσταται πιθανότητα απώλειας (Fiechter & Meyer, 2010).

2. Παράλληλα χρησιμοποιείται με σκοπό να καθαρίσει τον ισολογισμό της οικονομικής οντότητας. Για τον λόγο αυτό οι επιχειρήσεις αναμένουν μέχρι να προκύψει μια "κακή" εταιρική χρήση ώστε να κάνουν χρήση της τεχνικής αυτής (Ishak, Ismail, & Abdullah, 2013)

3. Επίσης χρησιμοποιείται προκειμένου να πραγματοποιηθεί προσαρμογή των ζημιών και να επέλθει θετική επίδραση στα μελλοντικά κέρδη (Christensen, Paik, & Stice, 2008).

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

---

4. Τέλος η τεχνική αυτή χρησιμοποιείται με σκοπό να προσελκύσει νέους επενδυτές και διαφόρους πιστωτές παρουσιάζοντας μια θετική εικόνα της επιχείρησης (Fiechter & Meyer, 2010).

2. Λογιστικά Τεχνάσματα. Τα λογιστικά τεχνάσματα αφορούν κυρίως διάφορες λογιστικές αρχές και τον τρόπο χρήσης αυτών, ή σε ενέργειες όπως αποφυγή αναγνώρισης παγίων στοιχείων, ψεύτικες- εικονικές συναλλαγές με συγγενείς επιχειρήσεις, προσαρμογή αποσβέσεων.

Σύμφωνα με τον Καζαντζή (2006), τα λογιστικά τεχνάσματα που μπορεί οδηγήσουν σε παραποίηση της οικονομικής κατάστασης μια οντότητας είναι τα εξής:

1. Αποθέματα με τη χρήση του τεχνάσματος «Bill and hold sales transaction». Δηλαδή η οικονομική μονάδα ενώ έχει ήδη πουλήσει κάποιο προϊόν, παράλληλα συνεχίζει να το διατηρεί στην αποθήκη της ως απόθεμα προκειμένου να εξυπηρετήσει τον πελάτη της. Με τον τρόπο αυτό παραβιάζεται η αρχή της πραγματοποίησης των εσόδων και καταγράφει έσοδα πριν ακόμα πραγματοποιηθεί η μεταβίβαση των προϊόντων της στους πελάτες.

2. Channel Stuffing. Η επιχείρηση κάνοντας χρήση διαφόρων τεχνασμάτων όπως οι εκπτώσεις, στοχεύει στο να προωθήσει τις πωλήσεις της για να πείσει τους πελάτες της να αγοράσουν μεγαλύτερη ποσότητα προϊόντων. Με αυτό το τρόπο παρουσιάζει μια καλή εικόνα ακόμα και σε δύσκολες περιόδους.

3. Εικονικές πωλήσεις. Με το τέχνασμα αυτό γίνεται καταχώρηση πλαστών τιμολογίων και αναγνώριση πλασματικών πωλήσεων. Ουσιαστικά παραποιείται ο ισολογισμός, αλλά και η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης της οικονομικής οντότητας.

4. Big Bet on the future. Το τέχνασμα αυτό αναφέρεται σε συγχωνεύσεις που πραγματοποιεί η οικονομική οντότητα και βάσει αυτών γίνεται διαγραφή των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης για τη συγχωνευμένη επιχείρηση, ή ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων της αποκτηθείσας επιχείρησης με εκείνων της μητρικής.

5. Cookie Jar Reserve. Αποτελεί η δημιουργία αποθεματικών από μελλοντικές εκτιμήσεις.

6. Διαχείριση και αναγνώριση εσόδων. Με αυτή τη τεχνική δεν εφαρμόζεται η

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

αρχή της πραγματοποίησης εσόδων και η αναγνώριση του εσόδου γίνεται πριν καν πραγματοποιηθεί.

7. Εξομάλυνση Κερδών. Η τεχνική αυτή αποτελεί μια μορφή διαχείρισης κερδών, σύμφωνα με την οποία παρουσιάζεται μια σταθερή αύξηση των κερδών της επιχείρησης και μείωση της αστάθειας τους. Βασική προϋπόθεση αποτελεί η ύπαρξη μεγάλων κερδών, ώστε η οικονομική απόδοση της επιχείρησης να ξεπερνά τον μέσο όρο για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα.

8. Διαχείριση αποσβέσεων. Αποτελεί επιμερισμό εξόδου αποσβέσεων στην περίοδο που η επιχείρηση θα επωφεληθεί από τη χρήση των παγίων στοιχείων που αφορούν.

9. Διαχείριση παραγώνων, αποπληρωμής χρεών και λειτουργικών ή μη κερδών.

10. Αλλαγή Λογιστικών Προτύπων.

Αδιαμφισβήτητα, η διαχείριση των κερδών αποτελεί την πιο συχνή και βασική έκφανση της δημιουργικής λογιστικής, αν βέβαια ληφθεί υπόψιν το γεγονός πως τα κέρδη της επιχείρησης αποτελούν το ποσό και το στοιχείο εκείνο βάσει του οποίου μετριέται η επιχειρησιακή απόδοση.

3.4 Εντοπισμός και Αντιμετώπιση Απάτης

Έχοντας ως δεδομένο ότι οι συνέπειες της λογιστικής απάτης είναι επώδυνες για το επενδυτικό κοινό, την αγορά καθώς και για τις ίδιες τις επιχειρήσεις, αποδεικνύεται πως ο αποτελεσματικότερος τρόπος αντιμετώπισης είναι η πρόληψη της.

Η πρόληψη βέβαια μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω της επαρκούς λειτουργίας ενός συστήματος δικλείδων ελέγχου των χρηματοοικονομικών αναφορών.

Όπως εύστοχα επισημαίνει ο Βελέντζας (2013) , η “αχίλλειος πτέρνα” κάθε τέτοιου συστήματος εντοπίζεται στην απλή αλήθεια ότι αφού η διοίκηση έχει την δύναμη να θεσμοθετήσει αυτές τις δικλείδες, μπορεί και να τις παρακάμψει (management override).

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

Ο συγγραφέας τονίζει πως τέτοιου είδους πρακτική από την πλευρά ενός οργανισμού απεικονίζεται με διάφορους τρόπους στην καθημερινή λειτουργία της. Φυσικά κάποιος έμπειρος ελεγκτής διακρίνει σημεία τα οποία χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής και περεταίρω ανάλυσης όπως τα παρακάτω:

1. Η απρόσμενη και ταχεία αύξηση της περιουσίας ενός υπαλλήλου μπορεί να είναι ύποπτη. Ταξίδια , νέα περιουσιακά στοιχεία όπως καινούρια πολυτελή αυτοκίνητα και ακριβά ρολόγια είναι συνήθως εύκολο να εντοπισθούν και αποτελούν αγαπημένα παιχνίδια των καταχραστών.
2. Οι περίεργες αλλαγές στην συμπεριφορά εργαζομένου όπως η ξαφνική τάση για απομόνωση, η καθυστέρηση αποχώρησης από την εργασία χωρίς ιδιαίτερο λόγο, η παράκαμψη εταιρικών πολιτικών και διαδικασιών και η άρνηση λήψης της προβλεπόμενης από τον νόμο άδειας. Μπαραλέξης, Σ. (2001)
3. Επαναλαμβανόμενα παράπονα για τα υπόλοιπα στο λογαριασμό πελατών, είναι πιθανόν να υποδεικνύουν ότι κάποιος μοιράζει τα αρχεία τους ή κλέβει χρήματα από αυτούς.
4. Σημαντικά προβλήματα ρευστότητας της επιχείρησης, ακόμη και σε περιόδους που αυξάνονται οι πωλήσεις της.
5. Όταν κάποιο υψηλόβαθμο στέλεχος στην ιεραρχία της επιχείρησης ασχολείται με διαχειριστικά ζητήματα που είναι εμφανώς υποδεέστερα από το επίπεδο ευθύνης του, μπορεί να υποδηλώνει απόπειρα συγκάλυψης πληροφοριών.
6. Σε κλάδο με χαμηλές πωλήσεις και αντίστοιχα περιθώρια κέρδους η αφύσικα υψηλή ευημερία της επιχείρησης μπορεί να σημαίνει κάποια ένδειξη παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ή προσπάθεια νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

3.5 Λίστα με τις κόκκινες σημαίες (List of accounting Red Flags)

Σύμφωνα με την δημοσίευση του Richard M. Rockwood (2002) στο FocusInvestor.com ,έχει δοθεί η λίστα με τις κόκκινες σημαίες (List of accounting Red Flags) προκειμένου οι επενδυτές να ενημερωθούν για τις πιο διαδεδομένες

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

τεχνικές ωραιοποίησης των οικονομικών καταστάσεων. Τονίζει ως “κόκκινες σημαίες” τις οντότητες που:

1. Πραγματοποιούν συγχωνεύσεις.
2. Επιδιώκουν και καταφέρνουν σχεδόν πάντα τους πρωταρχικούς τους στόχους
3. Επιλέγουν τη στρατηγική του “μεγάλου λουτρού” (big bath).
4. Αυξάνουν το αποτέλεσμα του δείκτη κέρδος ανά μετοχή ενώ η συνολική απόδοση των εσόδων είναι σε καθοδική πορεία.
5. Δεν ακολουθούν τους προβλεπόμενους κανόνες που αφορούν την απόσβεση των παγίων στοιχείων του ενεργητικού.
6. Πιστώνουν πολύ μεγάλα ποσά σε μισθοδοσίες που αφορούν προσωπικό τα διοίκησης.
7. Συμπεριλαμβάνουν επίσημα στις οικονομικές καταστάσεις έσοδα που δεν έχουν αναγνωριστεί χρονικά.
8. Καταγράφουν πολύ υψηλά κέρδη σε μία και μοναδική χρήση.
9. Πραγματοποιούν μεγάλα ποσά προβλέψεων σε περίπτωση εξόδου κάποιου εργαζομένου από την επιχείρηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

4.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό, γίνεται παρουσίαση ερευνητικών προσεγγίσεων σχετικών με το θέμα της διπλωματικής εργασίας, στις οποίες προβάλλονται ευρήματα – υποθέσεις προηγούμενων μελετών που έχουν ασχοληθεί με τον εσωτερικό έλεγχο, την λογιστική απάτη και τη διαχείριση κινδύνου.

4.2 Σχετικές Μελέτες

Το 2006, πραγματοποιήθηκε έρευνα από τους Leung, Cooper, Allegrini, D’Onza, Poore, Melville και Sarens και επιχείρησε να κάνει μια ανασκόπηση της εσωτερικής ελεγκτικής βιβλιογραφίας στην Ευρώπη για να τεκμηριώσει πως αλλάζει η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου σε σχέση με την ανάπτυξη που υπάρχει στις μέρες μας. Τα αποτελέσματα ήταν φυσικά τα αναμενόμενα ότι και οι εσωτερικοί ελεγκτές αναγκάστηκαν να προσαρμοστούν στη νέα πραγματικότητα και σε αυτό το μεταβαλλόμενο περιβάλλον.

Ένα χρόνο αργότερα, το 2007 οι Ταχυνάκης και Ζαφειράκου μελέτησαν το πόσο σημαντικό είναι να υπάρχει άμεση συνεργασία μεταξύ των εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών. Το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξαν είναι πως στη χώρα μας το επίπεδο συνεργασίας θα μπορούσε να είναι υψηλότερο και σε περίπτωση που βελτιωθεί αυτή η σχέση θα γίνει και ακόμα πιο αποτελεσματικός ο έλεγχος.

Επίσης, το 2007, οι Karagiorgos *et al.* εξέτασαν τον εσωτερικό έλεγχο και τον ρόλο αυτού ως κύριο «εργαλείο» για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των επιχειρηματικών κινδύνων.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε αρχικά στην θεωρητική ανάλυση του πεδίου του εσωτερικού ελέγχου καθώς και των κινδύνων που καλείται να διαχειριστεί, μέσα από την παρουσίαση ενός βασικού ελεγκτικού μοντέλου. Επίσης, διάφορες άλλες έρευνες πραγματοποιήθηκαν και επιχείρησαν να προσεγγίσουν την απάτη και να μελετήσουν τις τεχνικές βάσει των οποίων μπορεί να ανακαλυφθεί ή να ανιχνευτεί η απάτη. Μια τέτοια έρευνα είναι αυτή που έλαβε χώρα από τους Pankaj Richhariya και Prashant

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

K. Singh (2012). Στην έρευνα τους οι συγγραφείς επιδίωξαν να κατηγοριοποιήσουν τις συμπεριφορές που μπορεί να οδηγήσουν σε απάτη προσδιορίζοντας τις βασικότερες πηγές και τα χαρακτηριστικά των δεδομένων που εξετάζονται. Στο έργο λαμβάνει χώρα μια ολοκληρωμένη παρουσίαση των διαφόρων τεχνικών σχετικών με την ανίχνευση της οικονομικής απάτης και παρουσιάζονται οι βασικότεροι περιορισμοί στην εφαρμογή αυτών των τεχνικών. Από τις μεθόδους που μελετώνται, η χρήση νευρωτικών δικτύων αποτελεί ένα πολύ δημοφιλές εργαλείο στα χέρια των επαγγελματιών του λογιστικού-ελεγκτικού κλάδου.

Πιο πρόσφατα οι Rezaee et al. (2014), παρουσίασαν ως μείζον θέμα την αναγκαιότητα της εκπαίδευσης των ελεγκτών λογιστών σχετικά με την ανίχνευση και την καταπολέμηση της απάτης στον τομέα της χρηματοοικονομικής αναφοράς (F.R.F). Τα εγκλήματα λευκού περιλαίμιου αποτελούν την μεγαλύτερη απειλή για τον χρηματοοικονομικό κόσμο και την οικονομία, με αποκορύφωμα τα έτη 2007-2009 στα οποία εκδηλώθηκαν κάποια από τα πιο μεγάλα οικονομικά σκάνδαλα. Στην κατεύθυνση αυτή η εγκληματολογική λογιστική πρακτική έχει εισέλθει στο χώρο της υποστήριξης, της συμβουλευτικής και της έρευνας απάτης με μεγάλη αποτελεσματικότητα και με σκοπό την ανίχνευση και την πρόληψη της απάτης. Με την αναζωπύρωση της λογιστικής απάτης η εγκληματολογική λογιστική έχει αποτελέσει ένα αναδυόμενο θέμα για την ακαδημαϊκή έρευνα (Kennedy & Anyaduba, 2013).

Μια σημαντική έρευνα που πραγματοποιήθηκε στον ελληνικό χώρο οι Drogalas et al. (2017) προσπάθησαν να αναδείξουν τους βασικούς λόγους που επηρεάζουν την διαχείριση του κινδύνου στις επιχειρήσεις. Η συγκεκριμένη έρευνα υλοποιήθηκε με τη διανομή ερωτηματολογίου σε 118 ελληνικές επιχειρήσεις και τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η εφαρμογή εσωτερικού ελέγχου που βασίζεται στη διαχείριση κινδύνου σχετίζεται θετικά και στατιστικά σημαντικά με την διαχείριση κινδύνου που εφαρμόζει η επιχείρηση. Συνεπώς, γίνεται κατανοητό ότι η διαχείριση κινδύνου συνδέεται στενά με τον εσωτερικό έλεγχο για την επιτυχία της επιχείρησης. Υπάρχει θετική συσχέτιση ανάμεσα στο σύστημα διαχείρισης κινδύνου και στην εφαρμογή εσωτερικού ελέγχου που βασίζεται στη διαχείριση κινδύνου.

Λαμβάνοντας υπόψη τις προαναφερθείσες και περισσότερες ακόμα έρευνες ,

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

αξίζει να τονιστεί πως η διαχείριση κινδύνων είναι μία σημαντική εγγύηση για την ενίσχυση της βασικής διαχείρισης του εσωτερικού ελέγχου, τη βελτίωση της λειτουργικής αποτελεσματικότητας και των οικονομικών οφελών των επιχειρήσεων και την πραγματοποίηση της βιώσιμης και υγιούς ανάπτυξής τους. Ο εσωτερικός έλεγχος με επίκεντρο τον κίνδυνο σημαίνει ότι ο εσωτερικός ελεγκτής μιας εταιρείας αξιολογεί αποτελεσματικά τους κινδύνους και προτείνει αξιολόγηση και προτάσεις ελέγχου για την επίτευξη των στόχων διαχείρισης της εταιρείας. Ο έλεγχος με γνώμονα τον κίνδυνο είναι ανώτερος από τον παραδοσιακό – κλασικό τρόπο ελέγχου, κυρίως επειδή μετατρέπει τον παθητικό έλεγχο κινδύνου σε ενεργό, καθιστώντας την οργανωτική δομή διαρκώς βελτιωμένη (Rong, 2020).

Μια αρκετά ενδιαφέρουσα έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Ιορδανία το 2019, εστίασε στα χαρακτηριστικά που επηρεάζουν την απόδοση των εσωτερικών ελεγκτών σε επιχειρήσεις και οργανισμούς του δημόσιου τομέα. Η ανάλυση έδειξε ότι η συνεργασία με τους εξωτερικούς ελεγκτές μπορεί να οδηγήσει στην παροχή υψηλότερης ποιότητας υπηρεσιών, ενώ η ενδυνάμωση και η στήριξη από την διοίκηση αναδείχθηκε ιδιαίτερης σημασίας για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων τους. Απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η ανεξαρτησία των εσωτερικών ελεγκτών ώστε να διενεργούν όλους τους ελέγχους αποτελεσματικά και αποδοτικά. Τα ερωτηματολόγια στα οποία συμμετείχαν 117 εσωτερικοί ελεγκτές, χρηματοοικονομικοί διευθυντές του δημοσίου τομέα απέδειξαν τη θετική συσχέτιση των χαρακτηριστικών με την αποτελεσματικότητα των εσωτερικών ελεγκτών για την κατάλληλη διαχείριση και αντιμετώπιση των επιχειρησιακών κινδύνων (Alqudah et. al, 2019).

Τέλος, στην 9η Παγκόσμια Ετήσια Έρευνα της PwC σχετικά με τον Εσωτερικό Έλεγχο συμμετείχαν πάνω από 1.700 στελέχη (διευθυντές Εσωτερικού Ελέγχου, διευθύνοντες σύμβουλοι, πρόεδροι Επιτροπών Ελέγχου, διευθυντές Διαχείρισης Κινδύνων και άλλοι) σε 60 χώρες. Από την Ελλάδα συμμετείχαν 20 επιχειρήσεις, αντιπροσωπεύοντας όλους σχεδόν τους κλάδους της οικονομίας (τράπεζες, ασφάλειες, βιομηχανία, τηλεπικοινωνίες, πληροφορική, μεταφορές, εμπόριο, υγεία).

Η έρευνά αποδεικνύει ότι το 80% των συμμετεχόντων θεωρεί πως οι κίνδυνοι

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

αυξάνονται, εκ τούτης μόνο το 12% πραγματικά πιστεύει ότι η δική τους επιχείρηση διαχειρίζεται αυτούς τους κινδύνους με επιτυχία. Το αποτέλεσμα αυτό δείχνει ξεκάθαρα την σπουδαιότητα του εσωτερικού ελέγχου σε όλο το φάσμα διαδικασιών μιας επιχείρησης. Ο πιο σίγουρος τρόπος να αποκτήσουν οι επιχειρήσεις αυτήν την ασφάλεια που μπορεί να προσφέρει ένα αποδοτικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι η συνεχής εκπαίδευση, ενίσχυση δεξιοτήτων και εργαλείων έναντι των κινδύνων που παρουσιάζονται.

Οι Επιτροπές Ελέγχου και οι διοικήσεις αναμένουν πλέον περισσότερα από τις Διευθύνσεις Εσωτερικού Ελέγχου. Ωστόσο, για να μεγιστοποιηθεί η αξία που προσθέτει ο εσωτερικός έλεγχος σε κάθε επιχείρηση, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η ευθυγράμμιση σε πολλαπλά επίπεδα. Πρέπει να υπάρχει σαφής κατανόηση και ευθυγράμμιση των προσδοκιών όλων των ενδιαφερομένων μερών, ευθυγράμμιση ως προς τις θεωρούμενες περιοχές υψηλού κινδύνου, καθώς και ευθυγράμμιση των δεξιοτήτων του εσωτερικού ελέγχου με τις απαιτήσεις του σήμερα και με τις ανάγκες του αύριο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

5.1 Εισαγωγή

Το ερωτηματολόγιο το οποίο ακολουθεί διανέμεται στα πλαίσια εκπόνησης διπλωματικής εργασίας με θέμα " Η παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή", για λογαριασμό του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και του μεταπτυχιακού προγράμματος στη Λογιστική – Ελεγκτική. Στόχος της παρούσας έρευνας είναι να εστιάσει στο φαινόμενο της παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων που εφαρμόζεται μέσω της δημιουργικής λογιστικής καθώς να αξιολογήσει την εφαρμογή και την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου.

5.2 Τρόπος διεξαγωγής της έρευνας

Η έρευνα για τον σχεδιασμό του ερωτηματολογίου χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό διαχείρισης ερευνών που προσφέρεται από την εταιρεία της Google με σκοπό την καλύτερη οργάνωση των ερωτημάτων και την άμεση συλλογή των απαντήσεων της έρευνας.

Έγινε αποστολή ενός ερωτηματολογίου μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε λογιστές, μέλη ελεγκτικών εταιρειών και διοικητικά στελέχη διαφόρων ιδιωτικών εταιρειών (παροχής υπηρεσιών, εμπορικές, μεταποίησης κλπ). Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και οι συλλεγόμενες πληροφορίες θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για την εκπόνηση της παρούσας έρευνας.

5.3 Δομή ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 15 ερωτήσεις, οι οποίες ταξινομήθηκαν σε 2 μέρη. Τα ερωτήματα βασίζονται σε έρευνες και μελέτες σχετικά με την ύπαρξη λογιστικής διαφθοράς στην οικονομική εικόνα διαφόρων οντοτήτων καθώς και με το ρόλο του εσωτερικού ελέγχου ως προς την καταπολέμηση η ενίσχυση αυτών.

Αρχικά παρουσιάζεται το ερωτηματολόγιο όπως αυτό συντάχθηκε και απεστάλη στο πληθυσμό-στόχο της έρευνας. Η χρονική διάρκεια που απαιτήθηκε για την διανομή του ερωτηματολογίου και την συλλογή των δεδομένων ήταν 30 ημέρες

01/10/2021-30/10/2021).

5.4 Μεθοδολογία Στατιστικής Ανάλυσης

Με σκοπό να αναλυθούν πιο αναλυτικά τα δεδομένα που προέκυψαν από τις απαντήσεις των ερωτηματολογίων, χρησιμοποιήθηκε η περιγραφική στατιστική ανάλυση.

Πιο συγκεκριμένα, σχετικά με την περιγραφική στατιστική εξήχθησαν για την εκάστοτε ερώτηση, μετρήσιμα μεγέθη όπως ο μέσος όρος, η συχνότητα και τα αντίστοιχα ποσοστά τους.

Όσον αφορά τα δεδομένα που συλλέχτηκαν, η παρουσίαση τους υλοποιήθηκε με τη μορφή πινάκων καθώς επίσης και τη μορφή διαγραμμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο : ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

6.1 Εισαγωγή

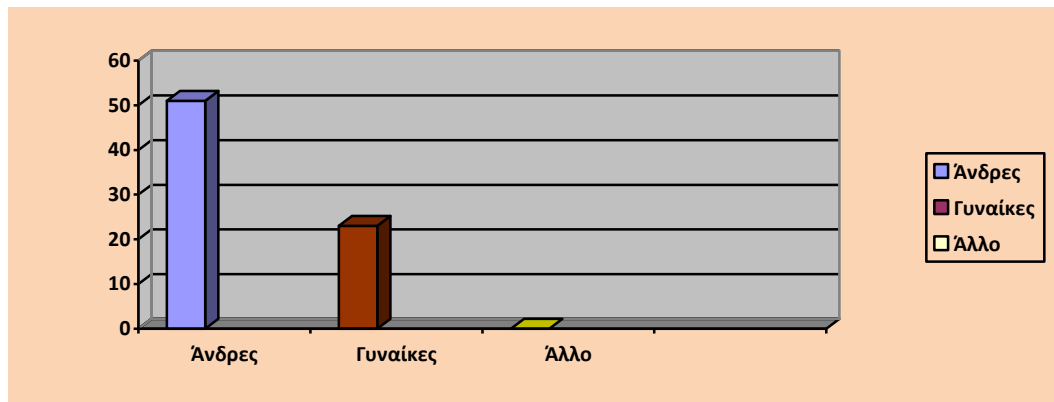
Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που προέκυψαν έπειτα από την επεξεργασία και περαιτέρω ανάλυση 74 ερωτηματολογίων, που συγκεντρώθηκαν μέσω των Google Forms.

6.2 Παρουσίαση αποτελεσμάτων περιγραφικής στατιστικής

Ερώτηση 1: Προσδιορίστε το φύλο σας

A/A	Κατηγορία φύλου	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
1	Άνδρας	51	68,92%
2	Γυναίκα	23	31,08%
3	Άλλο	0	0%
Σύνολο		74	100%

Πίνακας 1 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 1

Διάγραμμα 2 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 1

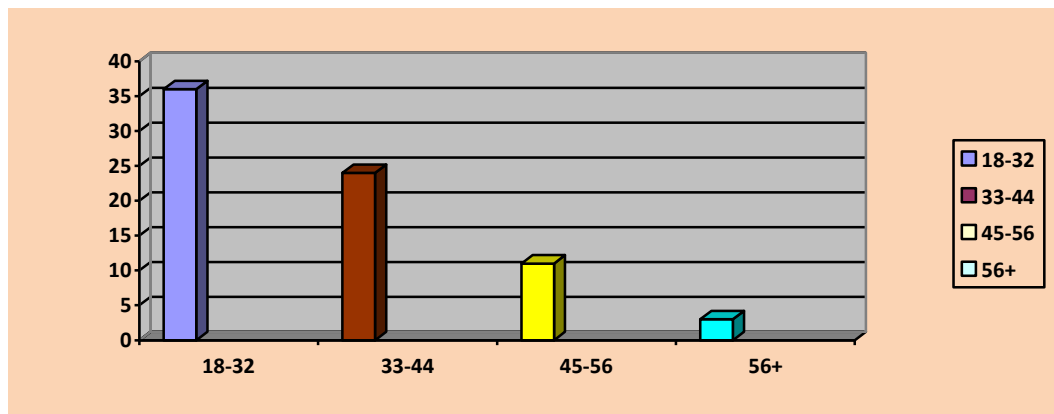
Τα αποτελέσματα έδειξαν πως το 68,92% του δείγματος αποτελείται από άνδρες ενώ αντίστοιχα ο γυναικείος πληθυσμός αποτελεί το 31,08% του δείγματος.

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

Ερώτηση 2: Προσδιορίστε την ηλικία σας

A/A	Ηλικία	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
1	18-32	36	48,65%
2	33-44	24	32,43%
3	45-56	11	14,86%
4	56+	3	4,05%
Σύνολο		74	100%

Πίνακας 2 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 2

Διάγραμμα 3 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 2

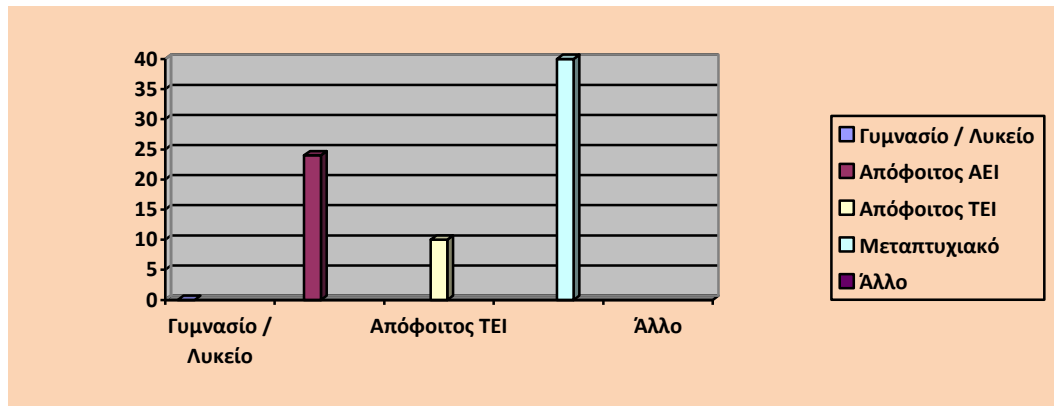
Τα αποτελέσματα έδειξαν πως το 48,65% του δείγματος αποτελείται από ηλικίες 18-32 ετών, το 32,43% μεταξύ ηλικιών 33-44, το 14,86% από 45-56 και το 4,05% ηλικίες άνω των 56.

Ερώτηση 3 : Ποιο είναι το επίπεδο εκπαίδευσής σας

A/A	Επίπεδο Εκπαίδευσης	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
1	Απόφοιτος Γυμνασίου/Λυκείου	0	0,00%
2	Απόφοιτος ΑΕΙ	24	32,43%
3	Απόφοιτος ΤΕΙ	10	13,51%
4	Κάτοχος Μεταπτυχιακού Τίτλου	40	54,05%
5	Άλλο	0	0,00%
Σύνολο		74	100%

Πίνακας 3 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 3

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

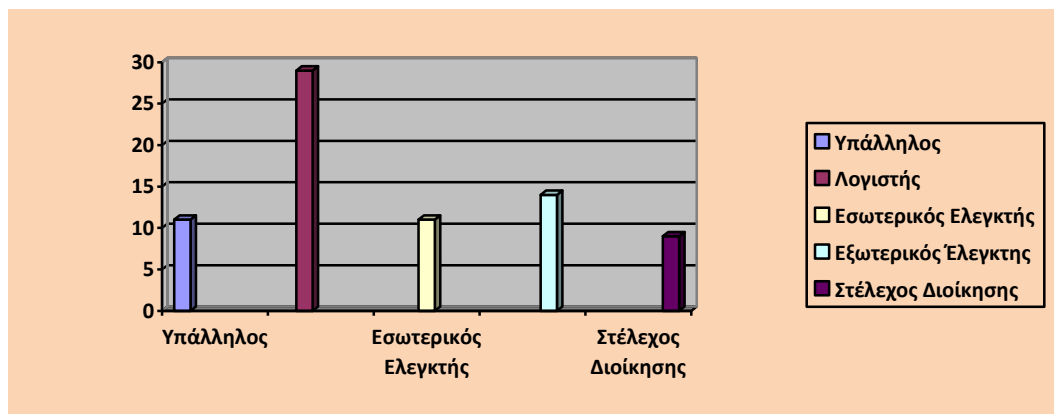
Διάγραμμα 4 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 3

Τα αποτελέσματα έδειξαν πως το 32,43% του δείγματος είναι απόφοιτοι κάποιας ανώτατης εκπαιδευτικής σχολής, το 13,51% απόφοιτοι κάποιου τεχνολογικού ιδρύματος ενώ το 54,05% είναι κάτοχοι κάποιου μεταπτυχιακού τίτλου.

Ερώτηση 4: Η θέση εργασίας - θέση ευθύνης σας

A/A	Θέση Ευθύνης	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
1	Υπάλληλος	11	14,86%
2	Λογιστής	29	39,19%
3	Εσωτερικός Ελεγκτής	11	14,86%
4	Εξωτερικός Ελεγκτής	14	18,92%
5	Στέλεχος Διοίκησης	9	12,16%
Σύνολο		74	100,00%

Πίνακας 4 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 4

Διάγραμμα 5 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 4

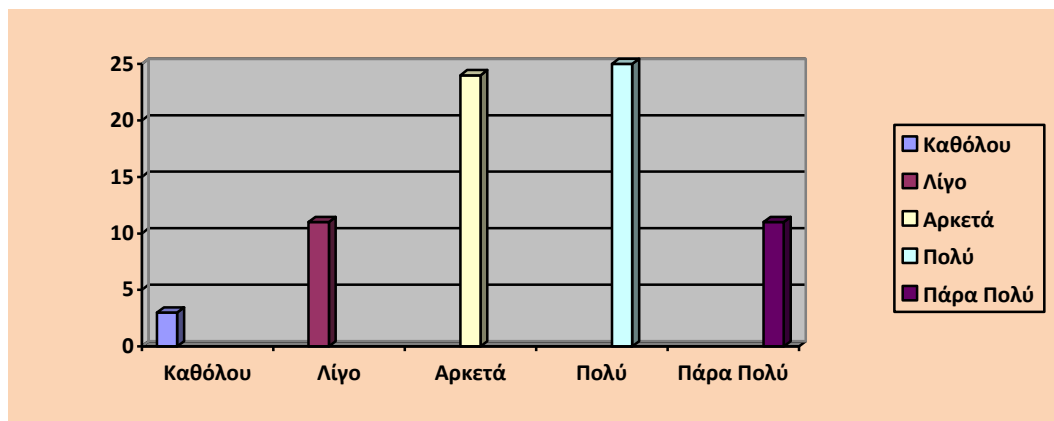
Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

Τα αποτελέσματα έδειξαν πως το 14,86% του δείγματος εργάζεται ως υπάλληλος σε κάποια οικονομική θέση, το 39,19% εργάζεται ως λογιστές σε λογιστήρια εταιριών ή και σε λογιστικά γραφεία, το 14,86% έχει θέση εσωτερικού ελεγκτή, το 18,92% θέση εξωτερικού ελεγκτή ενώ τέλος το 12,16% αποτελείται από διάφορα στελέχη διοίκησης.

Ερώτηση 5: Σε ποιο βαθμό η δημιουργική λογιστική χρησιμοποιείται κατά την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

A/A	Κλίμακα	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
1	Καθόλου	3	4,05%
2	Λίγο	11	14,86%
3	Αρκετά	24	32,43%
4	Πολύ	25	33,78%
5	Πάρα Πολύ	11	14,86%
Σύνολο		74	100,00%

Πίνακας 5 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 5

Διάγραμμα 6 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 5

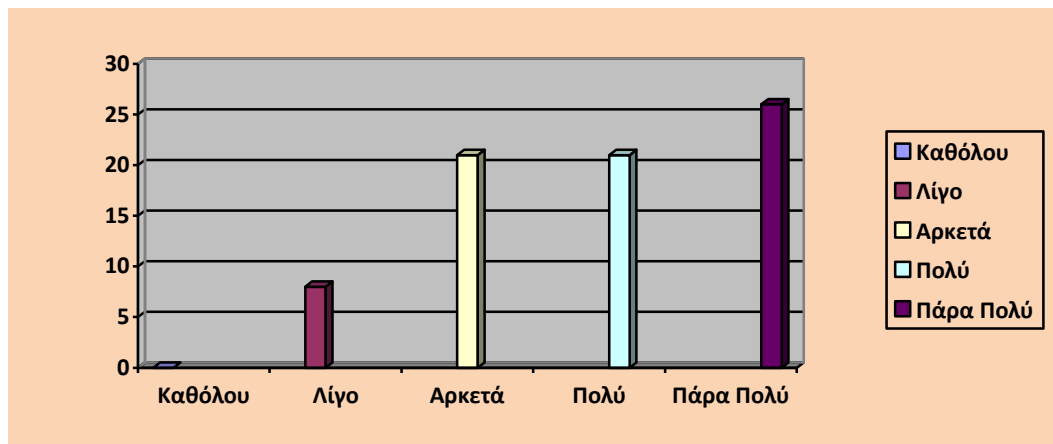
Τα αποτελέσματα έδειξαν πως το 4,05%, δηλαδή 3 άτομα θεωρούν πως η δημιουργική λογιστική δεν χρησιμοποιείται καθόλου κατά την κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων, περίπου οι μισοί συμμετέχοντες απαντήσαν πως χρησιμοποιείται λίγο έως αρκετά, το 33,78% δηλαδή 25 συμμετέχοντες, θεωρούν πως χρησιμοποιείται πολύ και μόλις 11 είπαν πως χρησιμοποιείται πάρα πολύ.

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

Ερώτηση 6: Σε ποιο βαθμό η δημιουργική λογιστική είναι ικανή να οδηγήσει στη διάπραξη περιστατικών οικονομικού εγκλήματος στις επιχειρήσεις

A/A	Κλίμακα	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
1	Καθόλου	0	0,00%
2	Λίγο	8	10,81%
3	Αρκετά	21	28,38%
4	Πολύ	21	28,38%
5	Πάρα Πολύ	26	35,14%
Σύνολο		74	100,00%

Πίνακας 6 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 6

Διάγραμμα 7 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 6

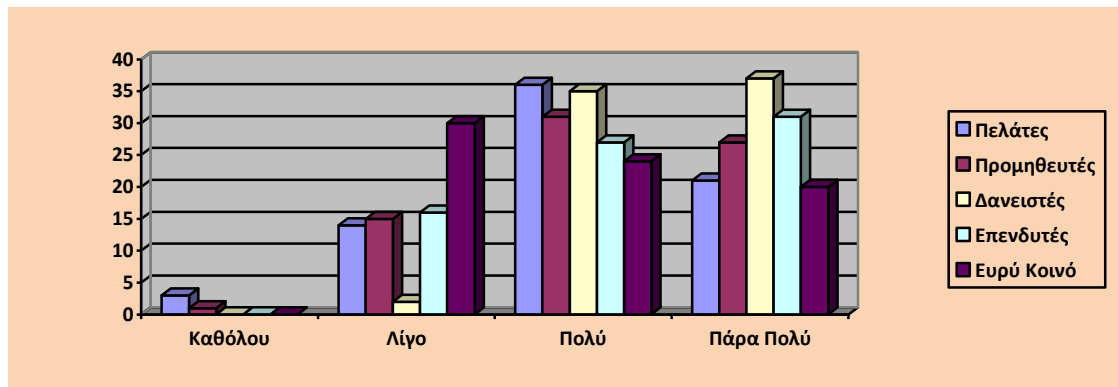
Τα αποτελέσματα έδειξαν πως το μεγαλύτερο ποσοστό των απαντήσεων δηλαδή 26 άτομα θεωρούν την δημιουργική λογιστική πάρα πολύ ικανή να οδηγήσει στην διάπραξη οικονομικού εγκλήματος. Ένα μικρότερο ποσοστό δηλαδή 21 άτομα θεωρούν αρκετά πιθανό η δημιουργική λογιστική να οδηγήσει σε οικονομικό έγκλημα, ενώ ενδιαφέρον προκαλεί πως κάποιες από τους συμμετέχοντες της έρευνας δεν θεωρούν καθόλου ικανή την διαπράξει οικονομικού εγκλήματος μέσα από την δημιουργική λογιστική.

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

Ερώτηση 7: Σε ποιο βαθμό η δημιουργική λογιστική χρησιμοποιείται για να επηρεάσει την γνώμη των παρακάτω ομάδων ενδιαφερόντων

	Καθόλου	Λίγο	Πολύ	Πάρα Πολύ	Σύνολο
Πελάτες	3	14	36	21	74
Προμηθευτές	1	15	31	27	74
Δανειστές	0	2	35	37	74
Επενδυτές	0	16	27	31	74
Ευρύ Κοινό	0	30	24	20	74

Πίνακας 7 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 7

Διάγραμμα 8 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 7

Τα αποτελέσματα έδειξαν πως κατά κύριο λόγο η δημιουργική λογιστική αποσκοπεί στο να επηρεάσει τους δανειστές της επιχείρησης και τους πελάτες της ώστε να ωραιοποιήσει τη σχέση μεταξύ τους με αμοιβαία οφέλη.

Ερώτηση 8: Σε ποιο βαθμό ο λογιστικός χειρισμός των αποσβέσεων των παγίων στοιχείων επιδέχεται παραποίηση

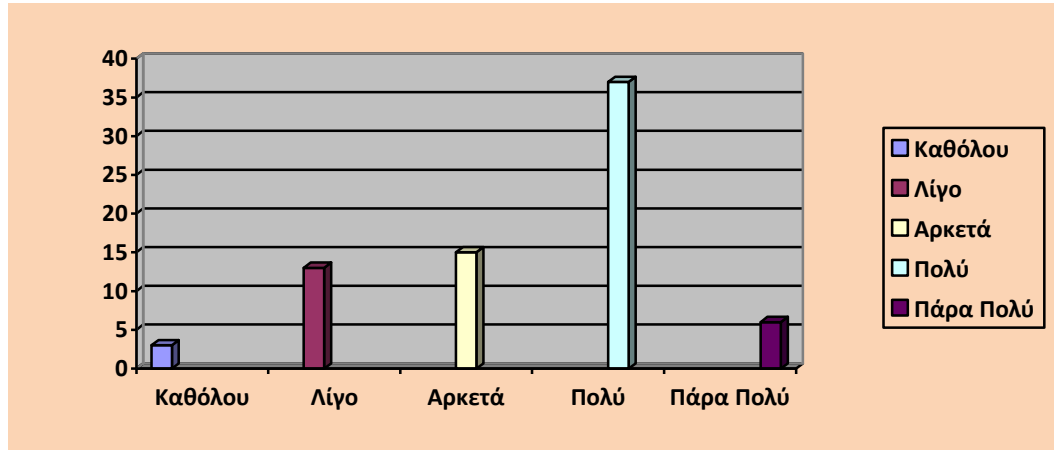
A/A	Κλίμακα	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
1	Καθόλου	3	4,05%
2	Λίγο	13	17,57%
3	Αρκετά	15	20,27%

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

4	Πολύ	37	50,00%
5	Πάρα Πολύ	6	8,11%
Σύνολο		74	100,00%

Πίνακας 8 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 8

Διάγραμμα 9 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 8

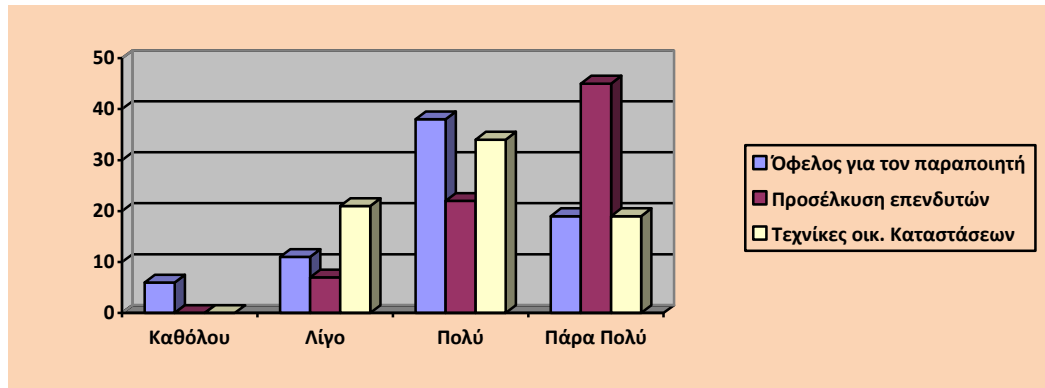
Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι μισοί συμμετέχοντες δηλαδή ποσοστό 50% πιστεύουν πως ο χειρισμός των αποσβέσεων μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων. Γενικά τα μεγαλύτερα ποσοστά κινήθηκαν σε μια μέση κατάσταση μεταξύ απαντήσεων αρκετά και πολύ.

Ερώτηση 9: Ποιός από τους παρακάτω παράγοντες θεωρείτε ότι είναι ο σημαντικότερος για την χρησιμοποίηση πρακτικών Δημιουργικής Λογιστικής

	Καθόλου	Λίγο	Πολύ	Πάρα Πολύ	Σύνολο
Όφελος για τον παραποιοητή	6	11	38	19	74
Προσέλκυση επενδυτών	0	7	22	45	74
Τεχνικές δημιουργίας των οικονομικών καταστάσεων	0	21	34	19	74

Πίνακας 9 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 9

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

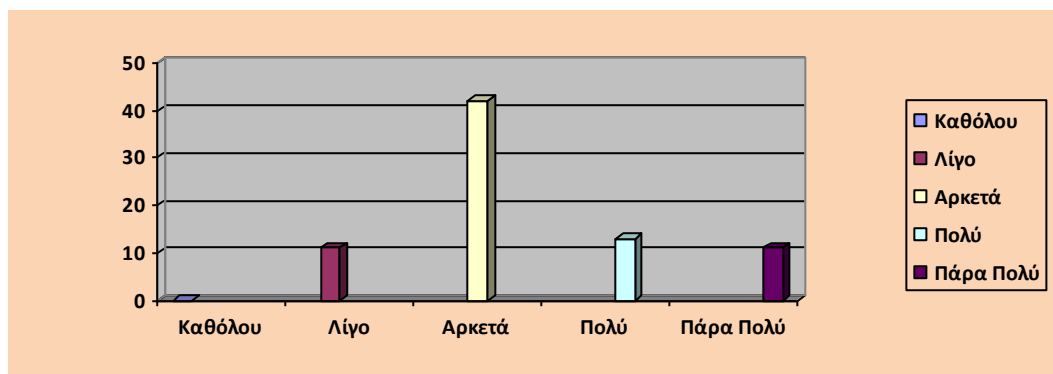
Διάγραμμα 10 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 9

Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι συμμετέχοντες της έρευνας πιστεύουν πως ο σημαντικότερος παράγοντας για τη χρησιμοποίηση πρακτικών δημιουργικής λογιστικής αποτελεί η προσέλκυση επενδυτών.

Ερώτηση 10: Πιστεύετε ότι υπάρχουν επαρκείς έλεγχοι παρακολούθησης για τον εντοπισμό πιθανής απάτης

A/A	Κλίμακα	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
1	Καθόλου	0	0,00%
2	Λίγο	11	14,86%
3	Αρκετά	42	56,76%
4	Πολύ	13	17,57%
5	Πάρα Πολύ	11	14,86%
Σύνολο		74	100,00%

Πίνακας 10 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 10

Διάγραμμα 11 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 10

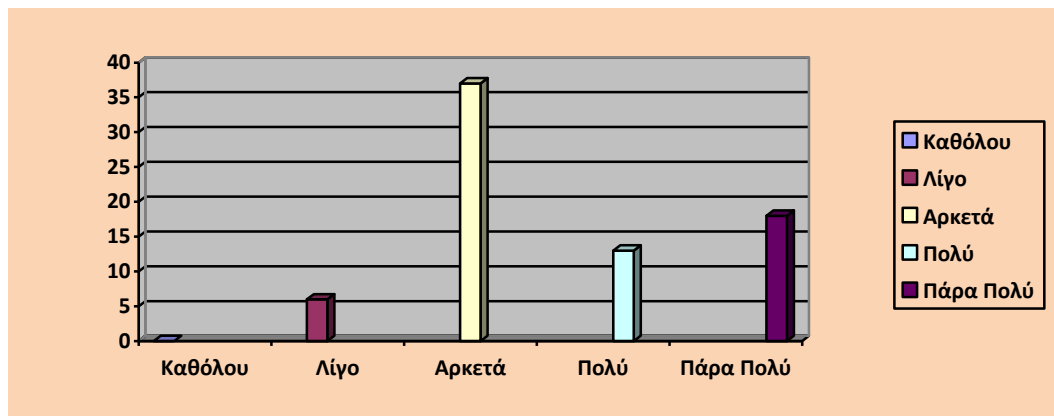
Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι συμμετέχοντες της έρευνας πιστεύουν πως σε μεγάλο βαθμό υπάρχουν οι κατάλληλοι έλεγχοι για τον εντοπισμό πιθανής απάτης. Βέβαια η απάντηση αυτή αποτελεί συνάρτηση πολλών παραγόντων. Το σημαντικό όμως συμπέρασμα είναι πως υπάρχει η γνώση σε αυτό και η θετική διάθεση.

Ερώτηση 11: Πιστεύετε ότι λαμβάνεται υπόψη η απάτη στο σχεδιασμό και εφαρμογή δομών εσωτερικού ελέγχου

A/A	Κλίμακα	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
1	Καθόλου	0	0,00%
2	Λίγο	6	8,11%
3	Αρκετά	37	50,00%
4	Πολύ	13	17,57%
5	Πάρα Πολύ	18	24,32%
Σύνολο		74	100%

Πίνακας 11 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 11

Διάγραμμα 12 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 11

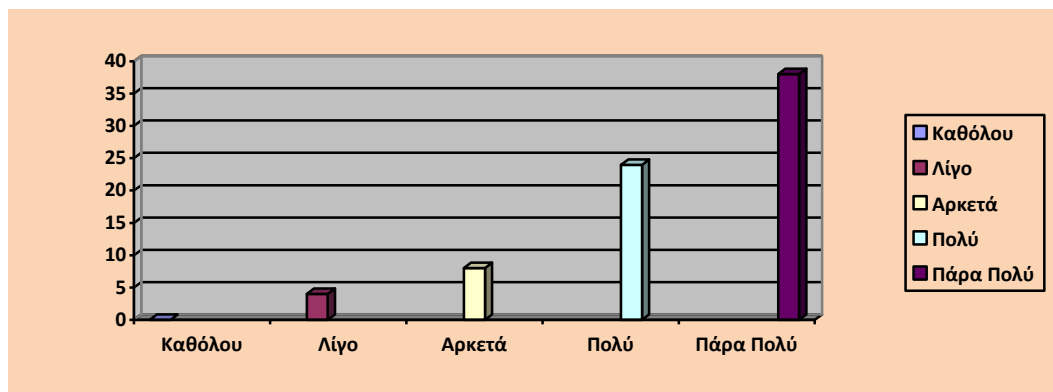
Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι μισοί συμμετέχοντες δηλαδή ποσοστό 50% συμφωνούν με την άποψη ότι λαμβάνεται υπόψη η απάτη στο σχεδιασμό και εφαρμογή δομών εσωτερικού ελέγχου. Επίσης σημαντικό κρίνεται πως η απάντηση <<καθόλου>> δεν στηρίχτηκε από κανέναν από τους συμμετέχοντες δείχνοντας με τον τρόπο αυτό τη σημαντικότητα του εσωτερικού έλεγχου στο ζήτημα της απάτης και του κινδύνου γενικότερα.

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

Ερώτηση 12: Σε ποιο βαθμό η βελτίωση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου μπορεί να βοηθήσει στην ανίχνευση φαινομένων απάτης

A/A	Κλίμακα	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
1	Καθόλου	0	0,00%
2	Λίγο	4	5,41%
3	Αρκετά	8	10,81%
4	Πολύ	24	32,43%
5	Πάρα Πολύ	38	51,35%
Σύνολο		74	100%

Πίνακας 12 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 12

Διάγραμμα 13 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 12

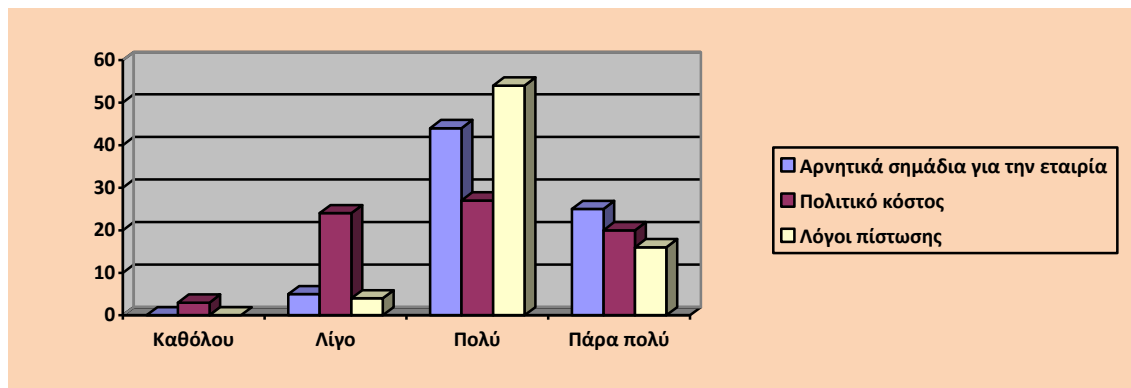
Τα αποτελέσματα έδειξαν πως παραπάνω από το μισό των συμμετεχόντων και σε ποσοστό 51,35% της έρευνας ισχυρίζεται ότι η βελτίωση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου θα βοηθήσουν σημαντικά στην ανίχνευση λογιστικής απάτης.

Ερώτηση 13: Σε ποιο βαθμό τα παρακάτω, αποτελούν κίνητρα της διοίκησης με σκοπό τη παραποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

	Καθόλου	Λίγο	Πολύ	Πάρα Πολύ	Σύνολο
Αποφυγή δημοσιοποίησης αρνητικών σημαδιών για την εταιρεία	0	5	44	25	74
Πολιτικό κόστος	3	24	27	20	74
Επίτευξη ευνοϊκότερων όρων πίστωσης	0	4	54	16	74

Πίνακας 13 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 13

Διάγραμμα 14 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 13

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν πως ο κύριος λόγος που οδηγεί τις επιχειρήσεις στην παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων είναι η αποφυγή της δημοσιοποίησης αρνητικών σημαδιών για την ίδια την επιχείρηση, σε μεγάλο βαθμό δείχνει να θεωρείται και το κίνητρο που αφορά πολιτικό κόστος ενώ λιγότερο συχνό θεωρείται να είναι ως κίνητρο η επίτευξη ευνοϊκότερων όρων πίστωσης.

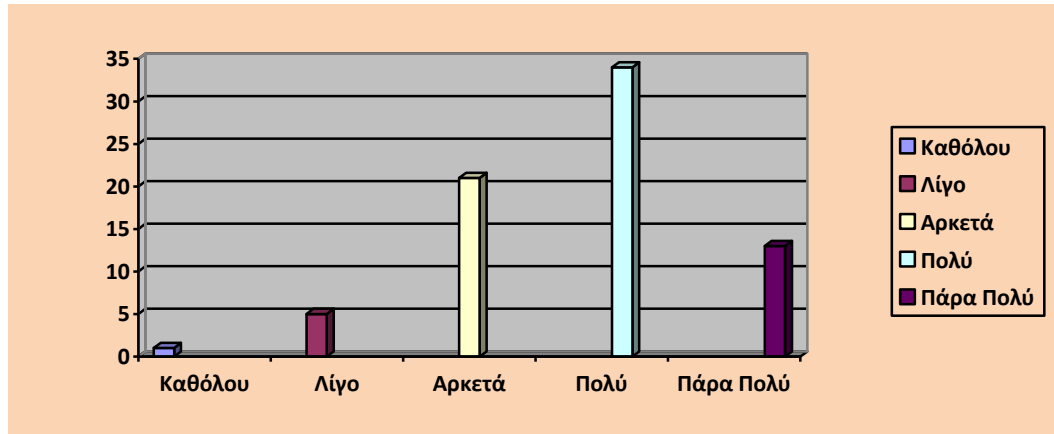
Ερώτηση 14: Σε ποιο βαθμό ο εσωτερικός ελεγκτής χρησιμοποιεί κάποιο αποτελεσματικό μοντέλο προκειμένου να εντοπίσει παραποιημένα οικονομικά στοιχεία

A/A	Κλίμακα	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
1	Καθόλου	1	1,35%
2	Λίγο	5	6,76%
3	Αρκετά	21	28,38%

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

4	Πολύ	34	45,95%
5	Πάρα Πολύ	13	17,57%
Σύνολο		74	100%

Πίνακας 14 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 14

Διάγραμμα 15 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 14

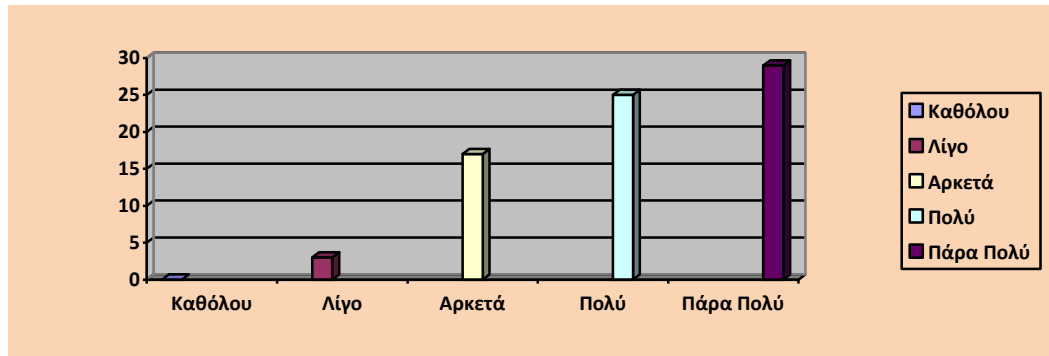
Τα αποτελέσματα έδειξαν πως σε ποσοστό 45,95% περίπου δηλαδή το μισό δείγμα θεωρεί πως οι εσωτερικοί ελεγκτές χρησιμοποιούν κάποιες αποτελεσματικές μεθόδους κατά τη διάρκεια του ελέγχου ώστε να εντοπίσει πιο εύκολα κάποια οικονομική παραποίηση. Ένα ποσοστό κοντά στο 8% αντιθέτως θεωρεί πως οι εσωτερικοί ελεγκτές δεν χρησιμοποιούν αποτελεσματικά εργαλεία εντοπισμού λογιστικών παραποιήσεων.

Ερώτηση 15: Πιστεύετε ότι είναι αναγκαία περισσότερη λογιστική ρύθμιση

A/A	Κλίμακα	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
1	Καθόλου	0	0,00%
2	Λίγο	3	4,05%
3	Αρκετά	17	22,97%
4	Πολύ	25	33,78%
5	Πάρα Πολύ	29	39,19%
Σύνολο		74	100%

Πίνακας 15 Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 15

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

Διάγραμμα 16 Διαγραμματική απεικόνιση για την ερώτηση 15

Τα αποτελέσματα έδειξαν με βεβαιότητα πως η γνώμη των περισσότερων συμμετεχόντων κλείνει στο γεγονός πως χρειάζεται περαιτέρω λογιστική ρύθμιση ώστε να μπορεί να περιοριστεί το οικονομικό έγκλημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ

7.1 Συμπεράσματα ερωτηματολογίου

Αδιαμφισβήτητα, τα συμπεράσματα που προκύπτουν μέσα από την εν λόγω έρευνα είναι ποικίλα και ιδιαιτέρως χρήσιμα.

Αρχικά, αξίζει να αναφερθεί πως οι περισσότεροι συμμετέχοντες, αντιλαμβανόμενοι την σημαντικότητα του εσωτερικού ελέγχου στην βιωσιμότητα, ευημερία και την προστιθέμενη αξία που προσδίδει σε κάθε επιχείρηση, έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον ως προς την θεματολογία και ορθή διεξαγωγή της έρευνας.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις της παραπάνω έρευνας, γίνεται αντιληπτό πως η δημιουργική λογιστική έχει εδραιωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια και χρησιμοποιείται αρκετά συχνά κατά την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων ενώ φαίνεται να εξυπηρετεί περισσότερο τα συμφέροντα εκείνων που συνδέονται άμεσα, σε βαθμό που να διαπραχθεί οικονομικό έγκλημα.

Επιπλέον, τα κίνητρα που έχει μια επιχείρηση για να αλλοιώσει η να παραποιήσει τα οικονομικά της αποτελέσματα εστιάζονται κατά κύριο λόγο στη σχέση της επιχείρησης με τους δανειστές και την προσέλκυση νέων επενδυτών.

Παράλληλα, με γνώμονα τις απαντήσεις διαπιστώθηκε ότι ένα αποδοτικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου, αποτελεί σπουδαίο εργαλείο στην διαχείριση κινδύνων και την ανίχνευση πιθανής απάτης, βασικά στοιχεία που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν στον σχεδιασμό και εφαρμογή δομών εσωτερικού ελέγχου.

Συγκεκριμένα, υποστηρίζεται από το 51% ότι η διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου είναι απαραίτητη για τη διαχείριση των κινδύνων μέσω της υιοθέτησης μεθόδων εντοπισμού και αξιολόγησης των κινδύνων.

Σε ότι αφορά τη δυνατότητα του εσωτερικού ελέγχου να συμβάλει στον εντοπισμό παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία συμφωνεί με την άποψη αυτή.

Τέλος, οι περισσότεροι συμμετέχοντες στην έρευνα πιστεύουν πως κρίνεται

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

απαραίτητη μια λογιστική μεταρρύθμιση ώστε να δημιουργηθούν συνθήκες αμοιβαίου οφέλους μεταξύ του κράτους και των επιχειρήσεων το οποίο βέβαια προϋποθέτει πρώτιστα και κύρια, αλλαγή στη νοοτροπία και στον τρόπο σκέψης όλων των εμπλεκόμενων φορέων.

Συνολικά, το ζήτημα είναι μείζονος σημασίας και αποτελεί σημαντική ευκαιρία για πραγματικά ουσιαστική μεταρρύθμιση μακροπρόθεσμου χαρακτήρα.

7.2 Περιορισμοί της έρευνας

Λόγω των έκτακτων και παρατεταμένων μέτρων του COVID-19, δεν υπήρξε η μέγιστη δυνατότητα διανομής και άμεσης ανταπόκρισης του ερωτηματολογίου της έρευνας. Επιπρόσθετα, λόγω των υγειονομικών μέτρων δεν ήταν εφικτή η επικοινωνία με αρκετές από τις επιχειρήσεις αλλά και υπαλλήλους αυτών με σκοπό την διανομή περισσότερων ερωτηματολογίων για την διεξαγωγή της έρευνας. Τέλος δεν μπορεί να αξιολογηθεί επαρκώς ο βαθμός αντικειμενικότητας και αμεροληψίας των δοθέντων απαντήσεων.

7.3 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Εξαιτίας της οικονομικής κρίσης που έχει πλήξει τη χώρα μας τα τελευταία χρόνια, οι επενδύσεις στην ανάπτυξη ενός ποιοτικού συστήματος ελέγχου στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν μειωθεί σε τεράστιο βαθμό.

Μια ενδιαφέρον πρόταση καταστολής του παραπάνω φαινομένου που θα μπορούσε να παρουσιαστεί για μελέτη και έρευνα αποτελεί η παροχή κινήτρων από το κράτος στους επιχειρηματίες αλλά και σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη η οποία θα τονίζει την ανάγκη να συμπεριλάβουν ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου στις επιχειρήσεις τους.

Επιπλέον, ωφέλιμο θα ήταν η διοργάνωση σεμιναρίων και διαλέξεων από καταρτισμένους επαγγελματίες στο τομέα αυτό μέσα από τα οποία θα δίνεται η δυνατότητα στους επιχειρηματίες να ενημερώνονται επαρκώς για όλες τις διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου και τη προστιθέμενη αξία που δημιουργεί στις επιχειρήσεις τους.

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

Επίσης, προτείνεται η διεξαγωγή μιας μελλοντικής έρευνας σε συγκεκριμένους κλάδους επιχειρήσεων χρησιμοποιώντας περισσότερο εξειδικευμένες στατιστικές μεθόδους καθώς επίσης και περισσότερο επεξεργασμένα ερωτηματολόγια ως προς τη διαμόρφωση μίας βαθύτερης και αναλυτικότερης εστίασης στα ερωτήματα για αποτελεσματικότερη έρευνα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ✚ Καζαντζής Χ. (2006). Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μια Συστηματική Προσέγγιση εννοιών, αρχών και προτύπων. Πειραιάς: Business Plus.
- ✚ Τσακλαγκάνος Α. (1997). Ελεγκτική, Καζαντζής Χ. (2006). Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος.
- ✚ Παπαστάθης Π. (2003). Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος στις Επιχειρήσεις - Οργανισμούς και η Πρακτική Εφαρμογή του.
- ✚ Μπαραλέξης, Σ. (2001). Η επινοητική λογιστική στην Ελλάδα, Εκδόσεις Μονογραφία, Αθήνα.
- ✚ Βελέντζας Γ. Ε. / Καρτάλης Δ. Ν. / Μπρώνη Γ. Κ. (2013). Ελεγκτική & Εσωτερικός Έλεγχος, Εκδόσεις IuS, σ. 1000.
- ✚ Καούνης Δ.(1999). Γενικό λογιστικό σχέδια εκπαιδευτικό βοήθημα μέρος α', Εκδόσεις Ιδιωτική.
- ✚ Ιατρίδης, Γ. (2007). Επιλογή Λογιστικών Πολιτικών, καιροσκοπισμός και Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, Περιοδικό Λογιστής, τεύχος 629, σελ.1370-1377.
- ✚ Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης, Π. (2013). Σύγχρονα θέματα Ελεγκτικής και Εσωτερικού Ελέγχου Σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα.
- ✚ Ταχυνάκης, Π. και Ζαφειράκου, Η. (2007). Ο εσωτερικός έλεγχος των ελληνικών επιχειρήσεων: Εμπειρική προσέγγιση, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, 57(1) σελ. 58-79
- ✚ Καραμάνης, Κ. (2008). Σύγχρονη Ελεγκτική, Εκδόσεις Ο.Π.Α. , Αθήνα
- ✚ Τσακλάγκανος, Α. (2008). Ελεγκτική, Έκδοση Δεύτερη, Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη Α.Ε., Θεσσαλονίκη.
- ✚ Μπαραλέξης, Σ., (2004). Creative accounting in small advancing countries: The Greek case, Managerial Auditing Journal, Vol. 19 , pp. 440-461
- ✚ Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης, Π. (2017). Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Θεωρία και Εφαρμογές», Αειφόρος Λογιστική

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΑΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

- ✚ Flott L. (2000). Internal Audits, Quality Control.
- ✚ Gibbins, M., (1984). Propositions about Psychology of professional Judgment in Public Accounting, *Journal of Accounting Research* (Spring), pp. 103-125.
- ✚ Ashton, R. and Ashton A. (1982). Sequential Belief Revision in Auditing. *The Accounting Review*, October, pp 623-641
- ✚ Benson J. (2007). The Importance of Monitoring”, *The Internal Auditor*, Vol. 64, Iss. 4, pp. 85-88.
- ✚ K. H. Spencer Pickett (2003). *The Internal Auditing Handbook*.
- ✚ Titman, S., and Trueman, B. (1986). Information quality and the valuation of new issues, *Journal of accounting and economics*, Vol. 8, pp. 159-172.
- ✚ Biddle, G., Hilary, G. and Verdi, R. (2009). How does financial reporting quality relate to investment efficiency?, *Journal of Accounting and Economics*, Vol.48, pp 112-131.
- ✚ Spathis, C. T. (2002). Detecting false financial statements using published data: some evidence from Greece. *Managerial Auditing Journal*, Vol. 17(No. 4), pp. 179-191.
- ✚ Apostolou, B., Hassel, J., Webber, S., & Sumners, G. (2001). The Relative Importance of Management Fraud Risk Factors. *Behavioral Research in Accounting*, Vol.13, pp.1- 24.
- ✚ Razaee, Z. (2002). *Financial statement fraud. Prevention and detection*, John Wiley & Sons Inc, New York
- ✚ J.M.P Venter, R. du Bruyn (2002). Reviewing the internal auditing function: Processes and Procedures. , *Meditari Accountancy Research* Vol.10 pp.227-241
- ✚ Degeorge, F., Patel, J., & Zeckhauser, R. (1999). Earnings Management to Exceed Thresholds. *The Journal of Business*, Vol.71, No. 1, pp. 1-33.
- ✚ Fiechter, P., & Meyer, C. (2010). Big bath accounting using fair value measurement discretion during the financial crisis. Paper presented at the American Accounting Association Annual Meeting. San Fransisvo .
- ✚ Leung, P. , Cooper, B., Allegrini, M. D’Onza, G. , Poope, L., Melville R., and Sarens, G. (2006), “ The European literature review on internal auditing ”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 21 No. 8, pp. 845-853

Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων-Λογιστική απάτη και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

- ✚ Pankaj Richhariya, & Prashant, S. K. (2012, May). A Survey on Financial Fraud Detection Methodologies. *International Journal of Computer Applications*, Vol.5
- ✚ Razaee, Z., Ha, M., & Lo, D. (2014, May). China needs Forensic Accounting. *Open Journal of Social Sciences*, pp. 59-65.
- ✚ Drogalas, G. and Siopi, S. (2017). Risk management and internal audit: Evidence from Greece. *Risk governance & control: financial markets & institutions*, Vol.7 No.3, pp.104-110.
- ✚ Alqudah, H., Amran, N. & Hassan, H. (2019) Factors affecting the internal auditors effectiveness in the Jordanian public sector, *Journal of Business*, 14 (3), pp. 251-273.
- ✚ Ishak, R., Ismail, K. N., & Abdullah, N. S. (2013). CEO Succession and Firm Performance: Evidence from Publicly Listed Malaysian Firms. *Asian Academy of Management Journal of Accounting and Finance*, vOL. 9, No. 2, pp.29-48.
- ✚ Christensen, T., Paik, H. T., & Stice, K. E. (2008). Creating a bigger bath using the deferred tax valuation allowance. *Journal of Business Finance & Accounting*, 35(5-6), pp. 601625.
- ✚ Rong H., (2020) Research on Enterprise Risk Management and Risk – Oriented Internal Audit Based on cloud computing model

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- ✚ www.FocusInvestor.com